

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban.
Nr. 760.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 11

INSERȚIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lo-
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Jubileul Regelui Carol.

Cincizeci de ani de carieră militară.

Arad, 30 Septembrie.

În mijlocul armatei sale victorioase, conducând cele mai mari manevre care le-a făcut vreodată oastea românească, și într-o vreme, când în Balcani miroase a praf de pușcă, își serbează regele Carol al României împlinirea a 50 de ani de carieră militară. Așa se și cuvine unui rege care și-a făcut studiile militare în școala lui Moltke, și-a primit botezul de sânge în luptele dela Düppel și a uimit lumea prin talentele-i militare la Plevna. Cincizeci de ani soldat! Simplu ostaș, subofiter, ofițer, general, conducător victorios al armatei române și rusești la Plevna, organizator priceput al armatei românești, și cel mai mare general de azi al Europei! Ce drum lung și ce carieră strălucită!

A fost un noroc pentru neamul nostru din România, neam de ostași în trecut, că regele Carol a trezit din nou la viață calitățile militare ale nației românești, dar a fost un noroc și pentru Carol Înțeleptul că a avut unde și cu cine proba calitățile Sale proprii! E adevărat că, trăgându-și obârșia dintr'un alt neam de oameni cu fire, cu obiceiuri și cu cultură deosebită, n'a întâmpinat dela început în România aceeași iubire, de care se bucură astăzi. Și e și firesc acest lucru la un popor neîncrezător în străini, — căci a suferit așa de mult în trecut! — la un popor care și-a schimbat așa de des Domnii, la un popor care a fost silit să se despartă de un domnitor așa de iubit cum a fost Cuza, dar regele Carol a căutat prin măsuri înțelepte, prin legi blânde, prin dreptate, prin ocrotirea și răspândirea culturii noastre să-și câștige inimile supușilor Săi. Și le-a câștigat. A venit după aceea războiul dela Plevna, recâștigarea independenței statului român și apoi regatul, tot fapte strălucite care l-au ajutat să cucerească pe deplin și pentru totdeauna și Plevna internă, dragostea nețărâmură a poporului român. Azi, poporul acesta este cel mai dinastie popor din Europa!

Că și azi se mai îndreaptă împotriva persoanei Sale Auguste atacuri răslețe? Doar se știe prea bine că numai pomii încărcăți de roade sunt bătuiți cu pietri!

Dar calitățile Sale de soldat nu l-au întunecat de loc pe cele de diplomat fin și iscusit, care a știut să creeze dintr'un stat vasal, un regat independent și un factor de prima importanță în politica orientală. Gra-

ție acestei diplomații prudente și circumspecțe s'a format la București, în preajma regelui Carol, o școală de diplomație din care au ieșit și ies cei mai abili bărbați politici ai Europei. Aceleași diplomații a regelui Carol i se datorește faptul că azi România a devenit pentru rezolvirea chestiei orientale, limba dela cumpănă. România e întrebată în toate chestiunile politice însemnate, România e cercetată și vizitată de viitori împărați, moștenitorii de tron ai Austriei și Germaniei. Dacă astăzi nu izbucnește o catastrofă în Balcani e de mulțumit tot prudenței Regelui Carol și armatei Sale, care este cea mai bine organizată din tot Orientul.

Venind dintr'o țară cultă, cea mai cultă din Europa, atenția regelui Carol s'a îndreptat în măsura cea mai mare spre ridicarea nivelului cultural al populației României: înființarea de școli populare și medii, crearea „Fondației Carol” la București, a fondației universitare la Iași, grija pentru Academia română, al cărei președinte onorar este, înființarea de biblioteci la sate etc., toate acestea au contribuit ca nivelul cultural al României să se ridice într'o măsură relativă fără asemănare cu alt stat, decât doar cu Japonia.

A avut Țara românească nevoie de-o armată modernă? Regele Carol a organizat-o. A fost situația financiară a României dezolată, aproape de faliment? El a salvat-o, încât astăzi statul român are excedente de sute de milioane. A fost România o țară neînsemnată în concertul puterilor europene? El a făcut ca România-i astăzi cel dintâi stat în Orientul Europei, stimat de prieteni și temut de adversari. Schimbatu-s'au în principatele dărnice domnitorii ca nici în alt stat din lume? Regele Carol a pus capăt acestui rău ce părea incurabil, întemeind o dinastie națională. Soldat, financiar, ocrotitor al culturii, diplomat și întemeietor de dinastie! Acesta-i regele Carol cel Viteaz și Înțelept, care și serbează azi cincizeci de ani de carieră militară! Puține capete încoronate vor fi acum în lume, care încă în viață, ajunși pe culmea vieții lor, să poată privi îndărăt la o operă așa de grandioasă și de armonică în arhitectura ei, cum este România regelui Carol. De aceea dacă li se spunea împăraților romani când se urcau pe tron: „Să fii mai fericit decât August și mai bun decât Traian”, cu drept cuvânt li se va putea spune și viitorilor regi ai României: „Să fiți așa de viteji

și de înțelepți ca și regele Carol, care a intrat în persoana Sa bătrânețe, înțelepciunea și vitejia lui Ștefan cel Mare!”

Ni se va face de sigur observația că la opera aceasta de întărire și de regenerare a statului său, regele Carol a avut și concursul bărbaților de stat ai României. Da, însă alegerea acestor bărbați se datorește în prima linie cunoștinței de oameni a regelui Carol, care în privința aceasta se poate asemăna foarte bine cu regele-soare, Ludovic al XIV-lea din Franța.

Nu facem un act de iloyalitate față de monarhul nostru, dacă în corul de glasuri ale fraților noștri din regat, cari-L premăresc pe regele lor ne amestecăm și noi glasul nostru de slăvire a ocrotitorului și răspânditorului culturii românești, „creatoare a naționalității”, după cum „naționalitatea este crearea culturii umane”. Ne bucurăm și noi de înflorirea regatului român, care este garanția de existență a neamului nostru întreg, și avem cuvinte de profundă recunoștință pentru Acel care a adus la înflorire acel regat, de unde răsare soarele culturii românești.

Nu facem un act de iloyalitate față de monarhul nostru, când știm mai ales în ce relații de strînsă prietenie se află ambii monarhi și de ce considerație se bucură România din partea diplomației austriace. Recent de vizite diplomatice ale miniștrilor de externe din București și din Viena, vizitele reciproce ale garnizoanelor dela granița ostică, participarea fostului ministru de război și șef al statului major român, generalul Averescu, la manevrele împărătești din Ungaria, toate acestea sunt cea mai vie dovadă că relațiile amice între România și Austro-Ungaria încep a lua pe încetul caracterul unei alianțe reale. Și chiar dacă aceste relații n'ar exista, noi n'am putea să înăbușim glasul sângelui și să nu fim cu sufletul în mijlocul fraților noștri cari sărbătoresc azi în regele lor, nu numai reprezentantul armatei, dar mai ales și ocrotitorul culturii românești care trebuie să fie un a în toate colțurile pământului românesc. De aceea sărbătoarea care o fac sufletele noastre, este un nou prilej de a afirmă încă odată mai ales unitatea culturală care ne leagă de frații noștri din regat.

Când se va organiza episcopia ungurească. Față de diferitele știri ce circulau în timpul din urmă în presa ungurească, oficiosul guvernamental scrie în numărul-i recent următoarele:

Din sursă oficioasă aflăm că până astăzi nu s'a stabilit încă nimic, nici cu privire la persoana noului episcop și nici a sediului episcopiei ce se creiază. Numirea noului episcop va urma fără întârziere, pentruca delegatul papal să-i poată preda episcopia încă în cursul lunii Octomvrie. Asupra sediului noii dieceze se va decide numai mai târziu, după ce va fi ascultată și părerea noului episcop. Atunci se va vedea abia, dacă sediul episcopiei ungurești va fi Hajdudorog, cum se prevede în bulu papal, sau Nyiregyháza, cum dorește majoritatea comunelor bisericesti cari și-au exprimat dorința în această privință, sau chiar Debretinul care încă a făcut pași necesari în această direcțiune. De modificarea bulei papale nici vorbă nu poate fi. Fixarea altui oraș decât Hajdudorog ca sediu al noii episcopii se va face după exemplul altor dieceze, ca dieceza de Alba-Iulia și Făgăraș, al cărei sediu, potrivit împrejurărilor, a fost mutat la timpul său la Blaj. Pentru Hajdudorog s'au pronunțat până acum abia 6 comune bisericesti, în timp ce pentru Nyiregyháza 75 de comune, dintre cari numai 18 sunt românești, iar majoritatea o formează comunele din diecezele rutenești de Munkács și Eperjes.

Cauza pentru care majoritatea covârșitoare a comunelor românești anexate noii episcopii nu și-au spus încă cuvântul, ziarele ungurești o caută în atitudinea episcopilor noștri, ostilă creării noii episcopii. Dar, în a cui sarcină vom pune oare împrejurarea, că s'au putut găsi 18 comune românești -- cu toate că dintre cele mai prăpădite și یتate de Dumnezeu, în cari doar în biserică de mai răsună vorba românească, -- cari să se declare multămite cu crearea episcopiei ungurești? Și nu s'a găsit nimeni în partea locului, care să încerce a le opri dela pasul fatal?

*

M. Sa monarhul va veni la Budapesta. Din Viena se scrie, că M. Sa va veni la Budapesta și va sta în capitala Ungariei până când se va întruni delegațiunea chemată să stabilească bugetul anului viitor. M. Sa, se spune, dorește să primească personal pe membrii delegațiilor ce se vor întruni în Budapesta.

*

Din Delegațiuni. Astăzi se încep din nou în Viena ședințele delegațiilor. În delegațiunea ungară se va debata mai întâi bugetul Bosniei și Hertegovinei și cu această ocaziune își va rosti și ministrul comun de finanțe, Dr. Bilinski, expozeul. În cercul guvernamentalilor se vor-

beste că guvernul va convoca și delegațiunea, chemată să voteze bugetul anului viitor. Ședințele acesteia vor avea loc în Budapesta.

*

Situația Ungurilor în Croația. Un ziar unguresc ce apare în Croația „Szlavoniai Magyar Ujság”, reproduce în numărul-i din urmă trei cazuri, ca o dovadă că în litigiile dintre Unguri și Croați, Ungurii sunt tratați mașter din partea autorităților administrative și judecătorești ale Croației. Nunitul ziar își exprimă totodată nădejdea că nedreptățile suferite de Unguri nu vor rămâne nerăsunate și roagă pe prietenul Ungurilor, comisarul regesc Cuvaj, să intervină și să cerceteze el singur cazurile descrise și să procedeze apoi după cuviință împotriva autorităților subalterne. — Față de denunțările acesteia ale ziarului unguresc, forurile competente din Agram declară că în cele trei cazuri amintite nu s'a ridicat nici oficios și nici din parte particulară acuză formală, cu date concrete și demne de crezământ, în contra autorităților subalterne. Prin urmare nici nu se pot lua demersuri în urma unei simple denunțări apărute în coloanele ziarului unguresc.

*

Marele meeting al Sârbilor. Ziarele unguresci, îndeosebi cele guvernamentale, anunțau cu mare bucurie, că adunarea proiectată a Sârbilor a întârziat, în urma unor neînțelegeri interne, greutăți de neînvinș, așa că în cele din urmă șefii partidelor sârbești au fost siliți să renunțe la ținerea ei. Suntem astăzi în situația de a desminti svonul tendentios, lansat de presa ungurească. Din Carlovăț ne vine știrea, că adunarea proiectată va avea loc la termenul ce se va fixa cât mai curând într-o conferință intimă a fruntașilor partidelor sârbești. Adunarea va cere înlăptuirea fără amânare a reformei electorale fără restricțiuni și restabilirea autonomiei bisericesti.

*

Premierul Lukács în Viena. Prim-ministrul ungar a plecat aseară la Viena, unde va sta mai multe zile, probabil pe întreg timpul desbaterilor din delegațiuni. Astăzi, înainte de amiază, a luat parte la prestarea jurământului ca consilieri intimi a miniștrilor L. Beöthy și Teleszky și a vicepreședinților camerei ungare P. Beöthy și Jancovich.

*

Ce răsunând deputații excluși dela ședințe? În ședința din 18 Septemvrie a camerei ungare au fost excluși, după cum am scris la timpul său, 59 de deputați opoziționiști dela mai multe ședințe, și anume 49 dela 30 și 10 dela 15 ședințe. Deputații excluși au primit abia acum înștiințarea de excludere dela președintele ca-

merei. Unii n'au primit-o deloc, iar alții au retrimis-o contelui Tisza, cu observarea că prea puțin le pasă de ceea ce hotărăște parlamentul partidului muncii, pe care nimeni nu-l poate considera ca parlament al țării. Ziarele opoziționiste scriu că deputații excluși au hotărât unanim să ia parte, cu toată opreliștea comisiei de imunitate, la ședințele apropiate ale camerei.

*

Planuri delegaționale. Ziarul „Ceasz” din Cracovia scrie, pe baza unei telegrame primite din Viena, că între delegați circula svonul că guvernul va cere, probabil în cursul sesiunii de toamnă a delegațiilor, urcarea creditelor. Guvernul crede anume că până în Decemvrie situația politică internațională ori se va clarifica și în acest caz noile credite nu vor mai avea rost, ori va deveni și mai acută și atunci delegațiunile, având conștiința marelor răspunderi, vor vota fără multă discuție noile cheltuieli cerute.

*

Pentru pace. Aproape în fiecare săptămână apar comunicate ieșite din oficina guvernului ungar, când în oficioasele și semi-oficioasele din Budapesta, când în cele din Viena, în cari opoziția e invitată la o colaborare parlamentară cu majoritatea, în vederca reformelor urgente ce sunt a se realiza. Mai în urmă a apărut un asemenea comunicat în „Politische Korrespondenz” din Viena, având următorul conținut:

Felul contentios, plin de demnitate și urmând în cele mai mici amănunte cerințelor constituționale, cum și-au desvoltat miniștrii comuni, Berchtold și Auffenberg, expunerile, ne amintesc epoca strălucită a contelui Andrassy bătrînul. Și să nu se uite că ambii miniștri ai afacerilor noastre comune, atât Berchtold cât și Auffenberg, sunt prieteni declarați ai reginului Lukács. Încă un motiv ca opoziția să caute calea înțelegerii cu guvernul. Nici cabinetul Lukács, a cărui solidaritate nu se poate îndestul accentua, și nici majoritatea nu se pot acuza, că au pus vre-odată cea mai mică piedecă în calea înțelegerii. Dimpotrivă, de repețite ori a spus că dorește pacea, dar o pace care să nu facă greutăți, proiectelor cunoscută ale lui Lukács și în primul loc proiectului de reformă electorală. Singură opoziția va hotărî soarta viitoare a activității parlamentare; dela ea atârână, dacă evenimentele triste din trecut se vor mai repeti, împiedecându-se astfel din nou mersul normal al afacerilor și compromițându-se tot mai mult parlamentarismul ungar în țară ca și în străinătate.

CÂNTECUL ROBULUI!

*Eu te aștept misterioasă Moarte,
Găci nu-i mai rău nici iadul ca pământul...
În urma mea vin sute de cadavre...
Fatalitate! sapă-ne mormântul!*

*În mine gem amar flămânzii lumii
Și sângele în vine mi-l înghițat...
O! unde ești?! Răsai din nopți de neguri
Tu ultimă, tu roșă Dimineată!*

*Trec fulgere și spintecă văzduhul,
S'a prins la luptă iadul cu pământul...
O! fă sfârșit mizeriei barbare...
Fatalitate! sapă-ne mormântul!*

Robinson.

Jules Lemaitre.

Călătoria micului Hozael.

Am receptit acum o săptămână câteva din articolele, criticele, studiile, scrise de academicianul francez acum douăzeci și treizeci de ani. Și am găsit pe lângă admirabila lui inteligență, pe lângă talentul subtil și profund care-l caracterizează, și o generozitate sufletească pe care d. Jules Lemaitre a părăsit-o în timpul din urmă. Astăzi, ilustrul scriitor este atins de un sectarism mai degrabă antipatic, de care-l apropie pasiunea politică care l-a năpădit la bătrânețe.

Din fericire pentru dânsul, talentul său literar a rămas intact. Liberal cum era înainte ori monarhist intransigent cum este în zilele noastre, d. Jules Lemaitre tot un scriitor admirabil rămâne. Și conversiunea d-sale politice, ne-ar fi cât se poate de simpatice, dacă ea nu l-ar fi slăbit, de dragul saloanelor ultra-regaliste pe cari le frecventează, să atace cu agresivitate pe unii mari scriitori răposați, pe cari ori încă îi adora. Așa a fost cazul cu Rousseau, pe care d. Jules Lemaitre l-a judecat acum câțiva ani cu o mănuitoare nedreptate, deși cu talentul său obișnuit. De atunci însă, academicianul francez și-a mai răscumpărat greșala prin admirabilele sale conferințe asupra lui Racine și, acum un an, asupra lui Chateaubriand, pe care l-a sngduit serios de pe piedestalul-i nemăsurat.

Căci d. Jules Lemaitre este deliciosul inovator al conferințelor critico-literare, azi așa de mult iubite de parizienu și pe cari n'am cuvinte destule pentru a le lauda. D-sa mai este și fericitul creator al navelor inspirate de antichitate și pe cari le-a intitulat „La marginea Odiseei, a Bibliiei, a Evangheliei, etc.” Una din aceste schițe delicioase este și cea pe care o traduc astăzi pentru „Românul”. Ea face parte din culegerea intitulată „La marginea Evangheliei”.

D. Jules Lemaitre e prea cunoscut, cred, pentru a mai insista asupra activității sale literare. Imi închipuiesc însă că voi fi de acord cu foarte mulți cetitori a-i d-sale, spunând că din numeroasele-i opere ca: schițe, nuvele, studii critice și piese de teatru, genurile în cari reușește mai bine d-sa este mai întâi critica literară, și apoi schițele-i ușoare, inspirate din viața celor vechi. D. Jules Lemaitre este un mare ar-

tist, dar un incomplet creator de viață. -- **Adrian Corbul.**

Dealungul cheiurilor din Cafarnaum, Isus, înconjurat de tovarășii săi Petru, Andrei, Iacob, Ion, Matei, predica noua credință.

Mai mulți pescari, hamali, meseriași, vânzătorii de portocale și negustorii de pescărie se înghesuiau să-l asculte. Și după ce vorbea, unii se îndepărtau clătînând din cap; iar alții, îi cercetau pe tovarășii săi despre familia, țara și felul său de trai.

Din timp în timp, copiii cari se jucau pe port se apropiau curioși, se strecurau printre lume și se alipeau de mantaua profetului, seduși de aerul lui blând și de armonia glasului său.

Cei mai mulți dintre ei nu aveau pe trupșorul lor colbuit decât o sdreanță de lână, iar pe cap purtau niște tichii învechite de un roșu eșit de soare. Unul dintre dânsii însă era mai curat și mai bine îmbrăcat. Acesta era Hozael, un băețas de zece ani, fiul unui negustor bogat pe care-l cheama Iold și care profesa fariseismul.

Copilul, rău supravegheat de o mamă indolentă, fugea adesea ori de acasă, pentru a vagabonda pe străzi cu alți ștregari; și era curios cum un părinte așa de corect avoa un băiat de un caracter așa de independent și care-și alegea așa de rău tovarășii de joc.

*

Nemișcat în mijlocul copiilor gălăgioși, Hozael îl privea pe Isus cu admirație.

O zi de luptă.

Adunarea de toamnă a comitatului Arad.

Arad, 30 Septembrie.

În toată atâtor evenimente politice pasionante, când adunările comitatelor sânt covârșite de cea mai deplină nepăsare și reduse la importanța unor mici scăpărări de interese localnice, adunarea de toamnă a comitatului Arad și-a afirmat azi totuși o însemnătate etică superioară, luând proporțiile unui eveniment de generală însemnătate politică pentru noi.

Reprezentanții noștri, — deși mai mult decât decimați la alegerile trecute, — au reușit să imprime adunării tradiționalul caracter de vioiciune și am putut să ne convingem încă o dată, că nivelul deosebit de înălțat al adunărilor acestui comitat se remarcă întotdeauna prin atitudinea reprezentanților noștri.

Două chestiuni au preocupat azi în special spiritele: raportul semestral al vice-comitetului Dálnoki Nagy Lajos și moțiunea de încredere, solicitată de cei dela conducere pe seama guvernului. Pentru cea dintâi clubul nostru comitatens a desemnat pe d-nul deputat Dr. Ștefan C. Pop, iar pentru cea din urmă pe d-nul Vasile Goldiș.

Raportul vice-comitetului a fost, firește, ca și în trecut o oglindă pală și mincinoasă, care resfrânge o imagine trandafirică, în locul imaginii mohorâte a nesfârșitelor mizerii de cari geme comitatul. D-nul Dr. Ștefan C. Pop, a arătat cu multă clocvență, cari sânt adevăratele stări în comitat și a indicat și pricinile generalei dărăpănări: indolența, lipsa de dragoste pentru suferințele populației și, mai presus, tendința de-a potrivi mașineria administrativă a comitatului în monstruosul aparat al ideii de stat.

O expunere metodică, mai vastă și mai generală a cauzelor din cari rezultă tipicile stări ale comitatului nostru, a avut însă însă sarcinarea s'o facă dl Vasile Goldiș, în discursul ce a spus împotriva moțiunii de încredere

prezintate de unul din cameleonii de gală ai partidului guvernamental din comitat. Dăm la vale o schiță mai amplă a acestui discurs, care atât ca concepție, cât și ca formă sfarmă înguste cadre ale unei adunări comitatense și se ridică la importanța unui discurs parlamentar, demn să fie considerat de întreg partidul nostru ca o afirmare energică a punctului nostru de vedere în fața situațiunii politice generale.

Discursul dlui Goldiș a frapat adunarea și a stârnit scene agitate, în cari glasurile Românilor au dominat întreagă sala, — deși abia vre-o treizeci de toate, împotriva a vre-o două sute. La sfârșit dsa a prezentat o contra-moțiune, sprijinită energic și de al doilea orator al nostru, de dl avocat Dr. Corneliu Iancu.

Reprezentanții partidului lui Justh au prezentat și ei două contra-moțiuni, — dar biruitoare a ieșit totuși moțiunea oficială, mame-lucii covârșind voturile membrilor neangajați la carul guvernului.

Dar să lăsăm să urmeze amănuntele:

Raportul vice-comitetului.

Îndată la început se pune în discuție raportul-șablon al vice-comitetului Dálnoki Nagy Lajos. Vorbește un singur orator: dl deputat în cameră Dr. Ștefan C. Pop.

Dsa spune, că cetind raportul poate să exclaimă ori ce iubitor al adevărului: *flere possum, sed iuvare non*. E obișnuitul și răstocitul șablon acest raport. Cine nu cunoaște stările dela noi, ar putea să creadă cetindu-l, că comitatul acesta e adevăratul *Canaan* al fericirilor. În raport găsim ori și ce, numai stările adevărate nu, numai realitatea lipsește cu desăvârșire din el. Și totuși: dacă-l studiem cu dinadinsul, vom găsi printre rînduri și reflexele adevăratelor stări, cari nu pot fi retăcute cu totul.

Iată, întâi și întâi, starea școlilor, a învățământului popular. E cu adevărat îngrozitoare. Comitatul nostru e aproape unic în această privință. Dintre vre-o 50.000 de copii dator să umble la școală, peste 13.000 nu pot să umble. În raport se spune, că pricina e economia, — în lunile Mai și Iunie copii nefiind lăsați de părinți să cerceteze școala. Dar cauza adevărată e perzeția școalelor confesionale. Asupra învățătorilor atârnă sabia lui Damocles și nesiguranța cea mai chinătoare înăsprește din ce în ce atmosfera școlii. Un sistem inspirat de dreptate

ar putea să creieze un învățământ sănătos pentru toți, sistemul actual e însă inspirat de ură față de populația comitatului.

Despre starea economică raportul vorbește, ca și când n'ar fi fost nici o năpastă asupra comitatului. Uită dl vice-comite că anul acesta a fost atât de nefericit, cum nu s'a mai văzut un altul decât înainte cu 137 de ani, după cum au constatat meteorologii. Dar noi jubilăm! Cum să nu?! Doar funcționarii primesc chiar acum ureări de lefuri, ba și adaosuri speciale. În cercul Hălmaului nu-i casă în care să poți găsi o singură pernă — dar ce le pasă funcționarilor dela conducere! Nici primarul satului n'are cu ce să se acopere! Valca Murășului e inundată și pustiiată cu desăvârșire; în părțile mai deluroase cucuruzul e exclus să se mai coacă! Oratorul a fost Sâmbăta trecută la Hălmaș. Purcelul acolo se vinde azi *cu o coroană!* Și raportul nu face nici o pomenire de dezastrul economic ce ne-a ajuns. Dl vice-comite nu ne pune în perspectivă, că ar avea de gând, după cum ar trebui să aibă, să renunțe la dări, ca măcar iluzia s'o aibă bietul țaran. Raportul spune că pădurile au adus ploile și atâta ajunge pentru linișirea celor dela conducere. Și aceștia nu contează a pedepsi pentru cea mai mică prevaricație silvanală cu pedepse enorme pe țărani. Nici pășune nu li se dă, — cu toate că în părțile deluroase numai prăsierea vitelor poate să susțină pe țărani. În nefericita comună Aciuța, de pildă, nu este om nepedepsit pentru pășunat. Funcționarii își fac și din asta un gras izvor de venit. 95% din vin sunt pierdute, nu s'a făcut cucuruzul și dv. dlor totuși insultați sărăcia populației, vă permiteți luxul să vă ridicați lefurile. Și oare ce-a căpătat totuși țaranul? Iată de pildă în Otlaca el nu-și poate alege notar după plac, om din sângele său. A ales însă jidanul satului, el singur — după cum știm — și țărani au fost nevoiți să părăscască cu toții sala de alegere.

Eterne pedepse! — iată în două cuvinte sistemul dv. A avut dreptate americanul care a afirmat că Ungaria e țara pedepselor. Aici viața e îngredită cu tatea ordinațiuni prohibitive, încât dacă ieși cu vitele din grajd nu știi în care te împletecești.

În astfel de împrejurări suntem cu cea mai mare neîncredere în conducere și respingem raportul vice-comitetului, de dragoste pentru populația comitatului. Ar putea să vină chiar potopul din biblie și dl vice-comite ar rămâne tot impasibil. (*Oratorul e viu aprobat de membrii români*).

Congregația primește raportul.

Urmează alegerea noului pretor al cercului Hălmaș: Édes Elemér.

Petru voi să dea copiii mai încolo, crezând că-i stingherește stăpânul. Ei o luară la fuga în urma loviturilor lui. Dar Hozael rămase pe loc. Și Isus rosti:

— Rău faci, Petre. Lăsați copiii să vină la mine.

— Vezi? zise Hozael posomoritului apostol. Isus adăugă:

— Găci împărăția lui Dumnezeu va fi a acelor, cari seamănă cu ei.

Și Hozael se simți mândru, cu toate că nu prea înțelegea aceste cuvinte. El strânse între degetele lui o ciută a albei mantale a profetului și nu-i mai dete drumul.

*

Cătră seară Isus și tovarășii lui se urcară în niște bărci de pescar și întinseră pânzele. Ei voiau să ajungă înainte de ivirea nopții, într'un golf ocrotitor, unde vor putea dormi bine la umbra sicomarelor.

Pe când barca luneca pe apă, Petru îl descoperi pe Hozael adormit în dosul unor pachete de frânghii. El îl apucă de urechi:

— Iarăș tu! Cum de ai ajuns aici?

Copilul răspunse:

— M'am strecurat în barcă, la spatele Rabinului, căci îl iubesc și nu vreau să mă mai despărț de el de acum înainte.

Isus, auzind cuvintele acestea, se apropie de el surâzând:

— Hozael va fi cel mai mic dintre apostolii mei,

Petru mormăi ceva, apoi se înduioșă. Îl întrebă pe băeș cine erau părinții lui. Hozael îi numi și spuse că locuiau în Cafarnaum. Dar era prea târziu pentru a-l duce pe copil acasă la ai săi.

Din fericire, a doua zi de dimineață, tovarășii lui Isus întâlniră pe mal un colportor care mergea spre oraș. El îl însărcinără de a-i liniști pe părinții lui Hozael și de a le spune că-i vor aduce copilul de îndată ce rabinul va sfârși mica sa călătorie întreprinsă în jurul lacului, în scopul de a predica.

*

Hozael petrecu cu noii săi prieteni două săptămâni delicioase. Aci navigau pe lac, aci mergeau, dealungul malurilor, din sat în sat, pe niște drumuri mărginite de smochini și de lămâi.

Ei se odihneau aproape de fântâni. Văzduhul era așa de ușor și așa de dulce, încât numai respirându-l se simțeau fericiti. În calea lor întâlneau păstori cu turmele lor, femei cu brațele încărcate de urcioare, trăsuri negustorești, din când în când câte o literă cu vre-o damă romană sau cu soția vre-unui înalt funcționar. Ei dormeau când la prieteni de ai lor, când prin hanuri, și câte odată chiar sub cerul liber. Isus vorbea în mijlocul piețelor și vindeca bolnavii. Mulțimea îl urma, aclamându-l. Lui Hozael îi plăcea viața aceasta rătăcitoare, liberă și variată.

El o cunoscuse pe Maria, mama lui Isus, și pe Salomeea, mama lui Iacob și a lui Ion. Ambele

femei văzându-l așa de blând și dragălaș, îl îngrijau ca niște mame. Ele îi curățau vestimentațele, îl găteau, îl mângăiau.

La nunta dela Cana, el petrecu prin curtea interioară a casei era împodobită cu ghirlande și cu flori. Mesele erau încărcate de siropuri, de prăjituri și de fructe, și el și Isus luau ce le plăcea. Lăutarii cântau de joc. Fetele dansau, cu picioarele aproape netăcinate, agitându-și voalurile. Cu toții băură un vin excelent, pe care Isus îl făcuse din apă goală. Seara, Hozael era cam amețit și adormi greu pe genunchii Mariei.

Dar nu era în fiecare zi sărbătoare. Când ceata nu mai avea ce mânca, Petru și Andrei se scoborau pe lac și aruncau plasa. Hozael îngrămădea într'un coș pești de argint și de smaragd; cu toate acestea, el întreba:

— Dar ei nu suferă oare?

— De fel, de fel! ce prost ești, îi răspunse Petru.

*

Intr'o zi, ceata oprindu-se într'un orașel, Hozael, rătăcind pe străzi, trecu prin fața unei case de unde eseau gemete și melodii funebre. El intră înăuntru.

Pe pat, o tânără fată era întinsă fără suflare. Odaia era plină de bocitoare voalate și de cântăreți din flaut. Lângă pat, un căpitan, într'o frumoasă uniformă militară, sughița de plâns; și plânsul lui făcea să se întreciocească solzii mobili ai platoșei lui.

Discursul dlui Goldiș.

Se pune în discuție motiunea de încredere față de guvern. Un oare-care *Kintzig* și soții”, rezintă această propunere, în sensul căreia congregația să exprime încredere față de guvernul Lukács, să reprobe obstrucția și să dea imăcare sentimentelor de bucurie pentru sfârșitul norocos al atentatului săvârșit de deputatul ovács asupra contelui Tisza. (Oratorul este vehement deaspră de Români).

Ia cuvântul dl *Goldiș* și spune, în mijlocul unei tăceri generale, stăpânind admirabil auditorul, următoarele:

Dvoastră faceți propunerea să i se voteze încredere guvernului Lukács. Nu ne îndoim că veți vota propunerea aceasta. Nici propunerea nu e-a surprins, nu ne va surprinde nici votarea ei. Iram din capul locului așteptați la lucrul acesta. Dela introducerea vieții constituționale în țara ceasta n'a fost încă guvern, căruia Dv. să nu-i votați încredere. Dv. ați avut încredere în toate guvernele, cari s'au succedat în Ungaria dela 1867 și până în ziua de astăzi.

Virilismul.

Explicarea acestui fapt izbitor este ușoară: Dv. nu reprezentați opinia locuitorilor acestui comitat, cel puțin nu reprezentați opinia majorității covârșitoare a acestor locuitori! Înainte de toate chipul, cum se compune această adunare, exclude chiar posibilitatea ca Dv. să puteți fi socotiți ca interpreții adevărați ai sentimentului obștesc din acest comitat. În urma legii absurde a virilismului, anticulturală și antidemocratică, jumătate din membrii acestei adunări sunt aduși aci nu în virtutea calităților lor morale și intelectuale, ori în puterea convingerii lor în chestii obștești, ci exclusiv în puterea averii lor mai mari decât a altora. Și această proastă și barbară lege nu admite nici măcar selecțiunea oamenilor înstăriți, din punctul de vedere al însușirilor morale și intelectuale, cari totuși să judece trebile obștești, ci pur și simplu trimite aici pe cei ce stau pe scara avuției materiale, fie proști ori cumintți, fie cinștiți ori imorali. Virilistii aceștia nu pot deci să spună, că ei ar reprezenta sentimentul obștesc al locuitorilor acestui comitat, ei nu pot să spună nici măcar atâta că reprezintă clasa înstărită a acestui comitat, căci nici pentru această reprezentare ei nu au mandat, ci ei reprezintă pur și simplu interesele lor proprii individuale, îndeosebi cele materiale, în numele cărora au loc aci. Aceștia, bine înțeles, în partea lor covârșitoare sunt mulțumiți cu soarta, sunt mulțumiți și cu organi-

zația actuală a statului, care mai ales pe dânșii se razimă și în consecință tot pe dânșii îi și favorizează. Majoritatea covârșitoare a virilistilor, deci, sunt, și este firesc să fie, sprijinitorii tuturor guvernelor, sunt, deci, firește și sprijinitorii guvernului actual al dlui Lukács László. De altfel virilistii nici nu-și prea bat capul cu afacerile obștești. Nici la adunarea comitatului nu iau parte decât în număr minimal. Mai mult îi interesează pe dânșii economiile lor, decât durerile patriei, căci durerile acestea nici nu sunt ale lor, ci sunt mai ales ale milioaneilor de oameni muncitori, nedreptății și desmoșteniți. Imprejurarea aceasta ar putea să ne bucure, dacă restul reprezentanților, cei aleși, ar fi cu adevărat interpreții și exponenții sentimentului obștesc, ar fi cu adevărat reprezentanții poporului. Lucrul acesta însă nici chiar Dv. nu aveți cutezanța să-l afirmați. Dv. știți prea bine, că nu reprezentați poporul, ci reprezentați nedreptatea, abuzul, presiunea, care v'a ales. Partea mai mare dintre Dv. sunteți funcționari administrativi, exponenți cărmuitorilor din fruntea comitatului, cari totdeauna joacă, cum flueră guvernul, sunteți deci guvernamentali inventariați, sunteți mameluci din oficiu.

Știăm deci din capul locului că D-v. veți propune și veți vota încredere guvernului actual, cum ați votat încredere tuturor guvernelor din trecut și cum veți vota tuturor guvernelor viitoare, chiar de ar fi prezidate acelea de Bokányi Dezső ori Weltner Jakab, dacă cumva un asemenea guvern v'ar lăsa la locurile Dv. și nu v'ar împrăstia ca pe făina orbului.

Cine reprezintă poporul?

Noi însă, reprezentanții poporului românesc din acest comitat, câți am putut străbate aici prin sifa nedreptății, a fărădelegii, a samavolniciei și a tuturor abuzurilor, prin care treceti Dv. alegerile pentru această comisiune municipală a comitatului, avem datoria să ne apropiem urechea de inima poporului nostru, să fălmăcim în toată sinceritatea sentimentul obștesc al acestui popor, convingerile lui, durerile și aspirațiunile lui. Și trebuind să facem aceasta suntem necesitați a vă declara din capul locului, că nu avem motive a secunda propunerea Dv. pentru încredere la adresa guvernului actual al țării, ci tocmai dimpotrivă avem multe și bine întemeiate motive de a ne exprima cea mai vie neîncredere față de dl Dr. Lukács László și guvernul său.

Curajul convingerilor.

Motivarea acestei neîncredere a noastre nu o facem cu scopul ori cu nădejdea, că v'am pu-

tea determina să abandonați propunerea Dv. Știm noi prea bine că Dv. veți vota propunerea aceasta nu din convingere, ci din interes particular, din simplă slugărnice față de aceia, cari vă susține în situațiunea ce o aveți în cadrele organizației administrative de azi. D-voastră nu aveți convingeri întemeiate ori, întrucât le aveți, nu sunteți bărbați, cari să le susțineți. Știm deci prea bine, că falnica Dv. hotărâre de a vota cu ori ce preț încredere guvernului n'au s'o altreze ori chiar să o schimbe argumentele noastre, deoarece argumentele nu au putere, decât numai asupra convingerilor adevărate, întemeiate iarăși pe argumente, ceea ce la Dv. nu se găsește ori că nu aveți curajul convingerilor proprii.

Noi vom exprima neîncrederea noastră față de guvernul actual al țării și vom motiva această neîncredere nu cu gândul, ca să vă convingem pe Dv., la cari înzădar am căuta convingeri, ci ca să ne facem datoria față de noi înșine și față de poporul nostru. Să vă spunem Dv. și guvernului și tronului și lumii, că suntem conștii de nedreptatea, ce trebuie să o suferim în țara aceasta, că suntem hotărâți a lupta din toate puterile noastre în contra acestei nedreptăți, că nu vom înceta lupta, până nu vom izbuti să ducem la izbândă principiul egalei îndreptățiri a tuturor națiunilor din acest nefericit stat.

E vrednic guvernul de încredere?

Or, de fapt, acest guvern e vrednic de încrederea cetățenilor?

Să trecem cu vederea, pentru un moment, faptul, că suntem Români și să lăsăm la o parte doleanțele noastre naționale, totuși chiar din punctul de vedere al cetățenilor fără osebite de naționalitate noi aflăm că guvernul actual al țării nu este vrednic de încrederea noastră.

Înainte de toate guvernul acesta, ca și cel al contelui Khuen-Héderváry, este exponentul unei majorități parlamentare, care s'a ales, nu prin voința liberă a cetățenilor, ci prin o abominabilă presiune, prin fărădelege, prin cea mai abjectă corupțiune. Noi știăm cu toții și prea bine stiați și Dv. că nu cetățenii au ales pe deputații din majoritatea camerei de azi, ci fibirăul, notarul, finanțul, birtașul, pădurarul, rachiul și mai presus de toate argintul lui Iuda. Și îngrozirea și ura și scârba noastră trebuie să-și ajungă culmea, când acum chiar din gura unui fost secretar de stat d. *Désy Zoltán* auzim, că banii aceștia, cu mențiunea să corumpă conștiințele, au fost furati din vistieria statului cu voia și cu știrea ministrului președinte Ladislau Lukács, atunci ministru de finanțe. Banii cetățenilor fo-

Hozael pricepu că acesta era tatăl. El se apropie de dânșul și îi zise cu siguranță.

— Cunosc un profet care ar putea-o invia pe fata d-tale.

Mănuirea omului era așa de adâncă, încât primi nădejdea pe care i-o aduse copilul. Hozael îl conduse la Isus. Isus veni, luă mâna tinerei fete și ea se sculă. Și Hozael găsi acest lucru foarte firesc.

Când sculata din morți îi mulțami lui Isus, tatăl ei îi zise:

— Mulțamește și băețășului, căci el ni-a mânătră Domnul.

Tânăra fată îl îmbrățișă pe Hozael. Și pentru partea pe care o luase el la minune, însoțitorii lui Isus îi arătară o mare stimă.

Iar Petru, care îl îndrăgea din ce în ce mai mult îi fabrică din niște scânduri, frânghii și pânză o corăbioară întocmai ca cele mari și care luneca foarte bine pe lac.

Ori, de câte ori vorbea Isus mulțimei, Hozael ședea nemiscat și ca în extaz.

— Stăpâne, zicea Petru, ai jura că înțelege, cu toată vrîsta lui cea fragedă.

Și Isus îi răspunse într-o zi:

— Și de ce n'ar înțelege? Sunt flori cu calicele foarte largi, și mai sunt și floricele; dar cu toatele primesc roua dimineții și toate primesc atâta cât le trebuie.

Când Isus și însoțitorii săi își sfârșiră călătoria, Petru îl mână pe Hozael în casa tatălui său Ioad.

Copilul fu certat cu asprime. Dar cum el părea a nu-și simți vina, părinții săi sfârșiră prin a-l lăsa în pace.

A doua zi însă, tatăl său încercă să facă apel la amorul său propriu:

— Nu ți-e rușine ție să colinzi așa drumurile cu niște vagabonzi și oameni fără rost?

Hozael, căruia nu-i era rușine de fel, răspunse:

— Oamenii aceștia sunt foarte buni și nici odată nu se poate plictisi cineva cu ei; apoi, ei cunosc împărăția lui Dumnezeu.

— Împărăția lui Dumnezeu? ce mai e și asta?

— Aceasta e, răspunse copilul, când timpul e senin și când toată lumea e bună.

Peste câteva zile, părintele său îl dete ca învățător pe un scrib dela sinagogă. Dar Hozael nu voia să învețe de fel și la toate îndemnulile ce le primea, el opunea o inerție calmă și părea sigur de dreptul său.

— Dacă nu înveți, îi zise tatăl său, vei muri de foame atunci când nu voi mai fi. Căci, ia spune-mi, cine te va hrăni oare? și cine te va îmbrăca? Trebuie să muncești pentru a trăi.

— Păsările cerului, îi răspunse Hozael, nu seamănă și nu adună; ele nu îngămădesc nici un bob de grâu în hambarele lor; ci Tatăl nostru cerească le hrănește. Crinii de pe câmpii nu țes; și cu toate astea nici Solomon în toată splendoarea sa n'a fost investmântat ca dânsele.

— Dar tu, îi zise Ioad, nu ești nici pasăre, nici crin, ci un copil leneș și răutăcios.

Intr-o zi Hozael, fiind singur acasă, introduse în curte o mulțime de cerșetori, merse de luă din odaia mamei sale un pumn de bijuterii, pe cari le distribui lor.

Maică-sa, întorcându-se acasă, îl surprinse astfel și scoase țipete ascuțite.

— Nu știi tu, mamă, îi zise Hozael cu gravitate, că Stăpânul ne poruncește să dăm toată averea noastră săracilor?

Cerșetorii păzură a gusta mult acest învățământ. Cu mare greutate li se luă giuvaericelele înapoi. Și încă, mai multe dintr'insele n'au mai putut fi regăsite seara, la numărătoare.

Altă dată Ioad i Izări pe Hozael jucându-se cu micii săi camarazi. El se opri pentru a-i privi.

Doi copii îl purtau pe un al treilea pe brațele lor, apoi îl culcau în fața lui Hozael, zicându-i: „Este paralytic”. Hozael netezea cu mâinile chipul așa zisului bolnav, apoi rostea cu gravitate: „Scală-te”.

Și paralyticul se scula și umbla și sărea.

— Dar ce faceți voi acolo? întrebă Ioad.

— Nimic, răspunse Hozael, ne jăcăm.

— Ați face mai bine, zise Ioad, să vă jucați de-a ascunselea ori de-a baba oarbă.

A doua zi Hozael spuse că se plictisea și că desigur va muri dacă nu-l vor lăsa să se reîntorcă la Rabbi.

— Iar vrei să ne părăsești, micule nefericit? zise Ioad.

— Rabinul, răspunse copilul, ne învață că

loșiți pentru coruperea cetățenilor, iată monstruoșitatea, căreia în lumea civilizată nu i se află păreche. Localurile pentrulegerile parlamentare în anul 1910 au fost de fapt abatoare pentru conștiințele curate ale cetățenilor.

Și Dv. acestui guvern îi votați încredere? Gred că vă miră întrebarea aceasta infantilă. Vă uitați chiar cu milă la mine, care ar trebui să nu mai întreb, ci să știu și să cunosc deja din trecut, că Dv. ați fi gata să votați încredere chiar și unui guvern prezidat de Belzebub. Noi însă, Români de omenie nu putem vota încredere unui guvern rezultat din prostituirea drepturilor constituționale ale cetățenilor acestei țări.

Evenimentele din cameră.

Dar guvernul acesta, născut din nelegiuire și corupțiune, mai are tristul merit de a fi dat lovitură de moarte constituționalismului de carton al acestui Stat. Inspirat de abrașul său, îngâmfatul oligarh Tisza István, maniacul bombar al feudalismului falit și al brutalității, guvernul lui Lukács a consimțit să se prefacă incinta Camerei ungare într'un grotesc circ, unde acrobații poliției din Budapesta își exercită meseria lovind și îmbrâncind pe deputații opozanți „ad maiorem gloriam constitutionis felicis Hungariae”. Călcând în picioare regulamentul pentru desbaterile Camerei, ahtiat de dorul de a-și dovedi servilismul față de puterile centrale din Viena, contele Tisza secondat de guvern a impresurat casa legisturei cu sulițele jandarmilor și la umbra acestor suliți în câteva clipe a decretat legea a căror greutate țara are s'o poarte zeci și zeci de ani. Ne aflăm în plin absolutism, cu atât mai rău, cu cât acest absolutism se exercită încadrat în bordura putregăită a unei aparente legalități. Nu avem nici o simpatie pentru păusele de carnaval ale opoziției, în fruntea căreia cei mai brăcuți oligarhi merg înfrățiți cu pseudosocialiștii maghiari spre a produce fatala boscărie în chestia reformei electorale, dar credem cu toate acestea, că libertatea cuvântului și imunitatea deputaților sunt condițiunile primordiale ale constituționalismului veritabil și cuprinși de obidă nu putem avea decât numai cuvinte de osândă pentru guvernul, care nulifică aceste condiții.

omul trebuie să părăsească pe mama sa și pe tatăl său, pentru a-l urma pe el.

— Dar asta e îngrozitor! făcu tatăl.

— Tu nu ne mai iubești așa dar? gemu mama.

— Vă iubesc, răspunse copilul cu inima grea; dar îl iubesc și pe Rabbi.

De data aceasta micul Hozael fu bătut cu biciul; ceace nu mări de fel dragostea lui fiiască.

Intr'o altă zi, Hozael întrebă subit pe tatăl său:

— Tată, tu ești fariseu?

— Da, dragul meu.

— Ce este un fariseu?

— Un om care păzește strict legea.

— Ba nu-i așa... Eu știu ce este un fariseu.

— Spune-mi și mie ce este el, dacă te crezi așa înțelept.

— Îți spun, tată. Un fariseu e un sepulcru, spoit pe dinafară.

Ioed își spuse:

„Bătețul meu a înebunit deabinelea. Isus asta i-a otrăvit absolut duhul. Voi cere socoteală acestui om”.

El ceru deslușiri, și află că Isus se afla la Ierusalim.

Merse într'adevăr la el și avu cu el o socoteală care se vede că fu serioasă de tot, căci Ioed se întoarse acasă convertit.

Apoi o converti și pe nevasta lui și îndreptă binisor aplicațiunile naive pe cari le făcea Hozael din doctrinele Mântuitorului.

Iar Ioed, soția lui și micul Hozael fură mai târziu, niște sfinți foarte mari, cu toate că au fost uitați de a fi înscrși în *Viata Sfinților*.

Faptele guvernului.

Și ce a mai făcut acest guvern în cursul celor trei ani de zile de când proasta fatalitate l-a aciuat în fruntea țării? Se laudă cu bugetul său de peste două miliarde, din care toate bunătățile se varsă, pe deoparte pentru de a spori contribuția de sânge a cetățenilor, pe de altă parte pentru de a înlezni traiul tuturor funcționarilor publici, al căror număr crește din an în an în proporții amețitoare. Azi-mâne fiecare cetățean muncitor va avea lângă sine câte un funcționar, pe care va trebui să-l hrănească. În trei ani de zile cheltuielile țării au sporit cu sute de milioane, dar din toate milioanele acestea aproape nimic nu se dă pentru facilitarea muncii productive, pentru crearea bine chibzuită și sistematică a prilejurilor de ocupație cinstit răsplătită a puterii muncitoare. E adevărat că bugetul țării dela 1902 și până astăzi, adevărat în curs de 10 ani a crescut dela 1 miliard la 2 miliarde de coroane, adevărat tocmai cu 100%. În toate țările bine ordonate urcarea bugetului semnifică prosperitatea materială a statului, înflorirea economiei naționale. Este însă unul între Dv. care ar cuteza să afirme că situațiunea materială a cetățenilor s'a îmbunătățit cu 100% în intervalul dela 1902 până la 1912? Când sărăcia se răspândește în măsură îngrozitoare, când în fiecare an sute de mii de cetățeni părăsesc țara din lipsa hranei de toate zilele, atunci faptul, că d. Lukács a sporit bugetul pentru anul 1913 cu mai mult de 300 de milioane, nu indică o îmbunătățire a forțelor materiale ale țării, ci este pur și simplu cel mai banditesc atentat la buzunarele cetățenilor. Urcarea aceasta formidabilă a bugetului nu este întemeiată pe prosperitatea materială a țării, ci pe suruburile legilor de impozite ale lui Wekerle cari legi dau guvernului putința să ia chiar bucătura cea din urmă din gura nefericiților contribuabili. Emigrația brațelor muncitoare nu contenește, ținuturi întregi ale țării sunt amenințate de foamete, o criză financiară și economică nemaipomenită până aci în țara noastră amenință cu obștească ruină materială. Dv. însă veseli și cu chiotele unei însuflețiri de operetă votați încredere guvernului, care în asemenea situațiune materială a țării urcă bugetul cu peste treisute de milioane. Mă mir că nu vă roșesc obraji de rușine!

Dacă însă nici ungurii veritabili nu pot avea motive cuvioase de a vota încredere acestui guvern patronat de toreadorul înțepat dela Gest, cu atât mai puțin pot să facă lucrul acesta neamurile nemaghiare din patrie, în deosebi noi românii.

Chestiunea națională.

Chestia națiunilor nemaghiare din Ungaria va trebui pusă la ordinea zilei, ori cât v'ați înfiora Dv. de necesitatea imperativă a rezolvirei ei. În această chestiune de cumpănă pentru viitorul statului ungar și a monarhiei întregi guvernul lui Lukács urmează rețeta predecesorilor săi, jură sub drapelul ideii de stat național maghiar și face tot posibilul pentru schimbarea culturală și sărăcirea materială a neamurilor nemaghiare din patrie. Noi Români însă niciodată nu vom accepta ideea Dv. de stat național maghiar, ci până la urmă vom rămânea consecueți într'a pretinde validitatea politică a națiunii române în cadrele constituțiunii Statului-Ungar în proporție cu însemnătatea sa culturală, economică și numerică. Nu cerșim mila Dv., ci pretindem drepturile noastre firești. De mai mult de 50 de ani bărbații politici ai Dv. cheltuiesc partea mai bună a energiei și intelctului lor pentru a găsi mijloacele artificiale spre asigurarea așa zisei supremații a maghiarilor asupra popoarelor nemaghiare din patrie. Zădarnică însă a fost monstruoșitatea legii electorale de acum, zadarnice procedurile de rușine înaintea lumii întregi, zădarnică este legea infamă a virilismului și drepturile pašalicești ale fibiraielor Dv., zadarnice sunt încercările de a îmbucătăți marea românească prin colonizările Dv. ridicole: *națiunea română din Ungaria și Ardeal oțelită prin suferințele aproape supra-omenesti, la cari o supune prostia unor guvernanti barbari, merge înainte, încet, dar sigur spre destinul, ce i-l rezervă sângele său latin și*

insușirile sale morale și culturale, superioare tuturor neamurilor, cari o împrejmuesc.

Camilafta dela Orade.

V'ați putut convinge și despre zădărnicia încercării cazacului din Bihor de a sparge rindurile noastre prin îmbrățișarea unui fiu rătăcit al neamului nostru, care din exponentul cel mai lărmuitor al aspirațiunilor românești s'a făcut cel mai ridicol propagator al abandonării luptei noastre pentru drepturi politice naționale. Nimeni n'a urmat acestui nefericit popă care-și murdărește reverenda măturind parchetele cuibului celor mai veninoși soviniști maghiari.

Zadarnice sunt legile școlare și cele de congruă, prin cari Dv. din banii statului ați făcut arginții lui Iuda cu menirea de a teroriza și silui conștiința de Români a învățătorilor și preoților noștri. De câte ori copilul de român va fi silit să cânte „Isten áldd meg a magyart”, de atâtea ori el va simți junghiul durerii în suflet, că nu poate să cânte „Deșteaptă-te Române” și de câte ori dascălul și preotul român va fi silit să-și descopere capul înaintea insigniilor urgisite ale ideii statului național maghiar, tot de atâtea ori ura va întări iubirea lor de neam și tot mai clar vor auzi glasul sufletului lor șoptindu-le mângâierea: *sosi-va odată ceasul răsbundrei*.

Minciuni „constituționale”.

Atât de grozavă este ura Dv. împotriva noastră, încât nu sunteți în stare a masca cel puțin atunci sentimentele Dv. dușmane, când doriți să adormiți într'o parte a Românilor conștiința lor românească. Spre a năimi măcar acea parte dintre Români, a căror soarte materială este mai mult ori mai puțin pendentă de voința Dv. și de instituțiunile publice puse în serviciul sovinișmului maghiar, Dv. spuneți mereu, că înaintea legii și a autorităților publice toți cetățenii statului, fără osebite de naționalitate sunt egali. Dar această afirmare mincinoasă o contraziceți prin toate faptele Dv. De fapt chiar Ungurii de omenie sunt siliți să recunoască, că în țara aceasta Românu atâ înaintea judecătorei, cât și înaintea administrației e scos de sub scutul legilor, e „vogelfrei”.

O scenă agitată.

Iată într'adevăr ce spune un scriitor valoros al Dv.: „*Chestiunea națională română atât administrația, cât și judicatura o tratează astfel, că acest tratament e vrednic de judicatura semințiilor din Macedonia. Românu e „vogelfrei”. Pentru Români s'a pus în practică o judicatură specială, care se caracterizează mai ales prin ilegalitate, prin lipsa de dreptate și echitate. Viața întregă a păturei intelectuale române e un lanț nesfârșit de urmări și prigoniri, iară viața poporului român este adevărat iad*”. (Erdélyi Victor: Szélelygyezetek a román kerdésben. Huszadik Század vol. 26.)

Comitele URBÁN IVÁN: Nu permit oratorului să se abată dela obiect! (Viforoase protestări pe băncile Românilor. Vociferări ne băncile contrare.)

Dnul GOLDIȘ (care a citat ungurește pasajul de mai sus): Nu puteți să mă ascultați, pentru că vă doare glasul adevărului! (Așa ar fi în aceste cuvinte laude la adresa Dv. Doamne cum v'ați mai ciuit urechile! (Mare ilaritate pe băncile Românilor).)

Dnul Goldiș încearcă să mai citeze, dar comitele îl amenință să-i ia cuvântul.

Dnul GOLDIȘ (continuând): Este într'adevăr minciună afirmația, că Români cel puțin în chestiile lor private, la judecătoreie și la administrație, s'ar bucura de un tratament egal cu Ungurii. Este minciună afirmarea guvernanților noștri, că Români pot trăi în pace în țara aceasta, ba că au chiar toată bunăvoința statului în toate afacerile lor afară de cele naționale politice, unde li se cere să se închine înaintea ideii statului național maghiar. Minciună este afirmația aceasta și mendacitatea ei ușor se poate dovedi pe toate terenele vieții publice: la judecătoreie, în administrație, în școală, în biserică, pretutindeni, unde românii ar putea să aibă prilej de a-și scuti interesele lor materiale și culturale, chiar abstracție făcând dela cele naționale politice.

Dar chiar adevărată de ar fi afirmația aceasta, că dacă dv. patronați ori aveți să patronați cu excelență bunăvoință toate interesele noastre, câtă vreme noi vom admite ideea Dv. de stat național maghiar, — chiar adevărat să fie, că Dv. veți îngriji de noi și ne veți iubi, câtă vreme noi vom admite să fim credincioasele Dv. slugi: — noi respingem cu indignare inzulțita ce ni-o adresați insinuându-ne nemernicia că ne-am putea învoi vre-odată să vă fim slugi bine plătite și la adăpost. *Nu plăți și adăpost de slugă dorim, ci pretindem libertatea noastră națională, dreptul națiunii române din Ungaria și Ardeal, de a dispune însăși de soarta ei în legătură organică cu imperiul habsburgic.*

Și va trebui să ni se deie odată ceea ce este al nostru. Nu din mila Dv., căci dela mila aceasta nu așteptăm decât robie și nedreptate, ci pe urma puterii de viață a neamului nostru. Va trebui să vă convingeți odată, că toate încercările Dv. de a înfăptui statul național maghiar sunt uzazere pe perete. **N**O să vă convingeți odată, că sărăcirea noastră este sărăcirea statului ungar, că împedecarea progresului nostru în cultură va se zică lipsirea de cultură a Statului Ungar și atunci puterile, cari conduc destinele monarhiei, vor fi silite să abandoneze cu desăvârșire principiul de azi al guvernării acestui Stat și convingându-se pe deoparte, că prosperarea noastră materială și culturală este un eminent interes de Stat, iar pe de altă parte recunoscând adevărul, că fiecare popor numai prin sine însuși se poate fericii, — fără îndoială ni se va oferi în sfârșit libertatea politică națională, acel binecuvântat soare, la ale cărui raze binefăcătoare neamul nostru va putea să devină unul dintre cei mai puternici stâlpi ai solidității și prosperării imperiului habsburgic.

Interesele monarhiei.

Șovinismul dv. barbar contrastează tot mai evident cu interesele mari ale monarhiei. Primejduind neîncetat pacea internă între popoarele din partea ungară a monarhiei, prigonind și exasperând în deosebi poporul românesc din această țară, dv. deveniți un odios element de disordine în opera dificilă a concentrării puterilor, cari îndeplinesc chemarea istorică de a păstra echilibrul politic în Europa și de a asigura pentru popoarele Orientului roadele binefăcătoare ale civilizațiunii omenesti. Noi românii înțelegem rostul monarhiei habsburgice în această direcțiune. Noi românii din Statul Ungar, cari ne simțim unul și același popor cu frații noștri din celelalte State împrejmuitoare, știm prea bine, că politica neamului românesc întreg numai *una* poate să fie și de dragul acestei politici naționale unitare am îndurat și îndurăm toate urmările nefaste ale orgoliului de rasă al acelora, cari prin fatalitatea împrejurărilor ne sunt deodată și aliați și călăi, dar factorii, cari conduc desinele imperiului habsburgic vor trebui totuși să-și aducă odată aminte de adevărul, ce se cuprinde în cuvintele unui eminent bărbat de Stat al României, că anume „*politica externă a Statului Român va înceta de a fi o politică în adevăr românească, când ea n'ar fi tăpănită decât de interesele egoiste ale acestora, cărora o soartă fericită le-a permis a creia, pe malul stâng al Dunării, un regat independent*”. (Tache Ionescu: *Politica externă a României.*)

În loc să înfăptuiască ori să încerce măcar egala îndreptățire națională a popoarelor țării, cele două guverne ieșite până acum din sânul majorității parlamentare, care și-au luat porecla de partid al muncii naționale, și sfărâmat și cele de pe urmă rămășițe ale parlamentarismului — cel puțin aparent, — întronat în viața publică domnia sulțelor,

a introdus absolutismul cel mai spurcat în Croația, a suspendat autonomia bisericii sârbești din patrie, a rănit adânc națiunea română prin ducerea cu forța a zeci de mii de români în sclăvia unei episcopii maghiare, a săvârșit cele mai condamnabile atentate la libertatea cuvântului și a presei, la dreptul de întrunire al cetățenilor, în scopuri exclusiv de coterșire a urcat bugetul statului cu sute de milioane, iar acum pregătește cea mai spurcată infamie prin alcătuirea unei legi electorale, despre care cu mândrie satanică spune pe față, că are menirea să susțină supremația de rasă a ungarilor față de națiunile nemaghiare ale patriei.

Nu putem deci noi românii să votăm încredere acestui păcătos guvern, ci dimpotrivă, în temeiul motivelor aci expuse, propunem spre primire Onoratei comisiuni municipale a comitatului Arad următoarea moțiune:

În jurul comunicatului despre numirea noului guvern prezidat de Ladislau Lukács comisiunea municipală a comitatului Arad își exprimă neîncrederea sa față de acest guvern, condamnă în chipul cel mai energic procedura guvernului și a presidentului camerei ungare contele Ștefan Tisza față de opoziția parlamentară și cere înfăptuirea cât mai de grabă a reformei electorale pe temeiul sufragiului universal, egal, direct, secret și pe comune împărțindu-se cercurile electorale în acel chip, ca fiecare națiune a patriei să fie liberă a-și alege deputații săi în proporție egală.

Minute întreg auditorul stă sub impresia discursului dlui Goldiș.

*

Mai vorbește la acest punct fostul deputat LĂZĂR ZOĂRD. El desfășoară punctul de vedere al partidului lui Justh și remarcă spiritul de neclaritate a motiunii oficiale. Conducerea comitatului n'are curajul să exprime *categoric* încredere guvernului. Prezintă și el o motiune, rugând pe membrii congregației să voteze după conștiință.

Urmează membrul László Gyula (tot iusthist) ironizând socialismul celor dela cărmă și propunând o motiune, în care guvernului să i se arate cea mai exuberantă alipire, în termeni categorici și aprobându-se toate actele contelui Tisza. (Ilaritate).

O demonstrație.

Cel din urmă orator e dnul Dr. CORNEL IANCU. Dsa vorbește ca și ceilalți vorbitori români, *românește*. Când răsună, însă, acum din nou vorba românească, Ungurii tipă furioși:

Eláll! Eláll! („contenește!”) Dar dnul Iancu continuă cu atât mai multă energie, predominând învălmășeala de glasuri. Ungurii părăsesc acum în mod ostentativ sala, rămânând numai Românii, cari subliniază cu aprobări vii declarațiile oratorului.

— E un presemn al apropiatei schimbări de guvern — spune dsa — acest zor al oficialității de-a felicita guvernul. Cabinetul dlui Lukács e o corabie care se cufundă și de acum măcar de felicitări să aibă parte. Evenimentele din urmă au fost fenomenele firești ale stărilor corupte din Ungaria. Guvernul prin atitudinea sa a accelerat un proces de disoluție de mult pornit. Are deci numai meritul indirect de a fi grăbit cursul natural al lucrurilor. Puterea care mână însă adânc acest curs e curentul reformei electorale democratice și cu cât guvernul se va sili mai mult să-l reprime, puterea curentului va crește mereu prin forța reacțiunii. Românii nu așteaptă desnodământul marilor probleme dela nici unul din actualele partide politice din cameră, ci dela grupările viitorului, dela sincerii aderenți ai ideilor democratice. Ungurii au pierdut și ultimul strop de simpatie în țară. Dacă ar fi cumiști ar urma o politică diametral onusă celei de azi, cucerind simpatia, în special pe cea a Românilor, cari au în ultima analiză interese asemănătoare cu ale lor. — Vorbește apoi,

contra propunerii lui Kintzig și roagă pe membrii congregației să adopte motiunea prezentată de dnul Goldiș.

După ce vorbesc în chestie personală dd. Kintzig și Lázár, se purcede la votare. Aceasta se face la propunerea Românilor, *nominal*.

Se dau 207 voturi: 164 pentru propunerea oficială, 43 contra ei. Din aceste 43 voturi 33 sunt românești, iusthistii având abia 10 voturi.

În cursul votării se naște o violentă ciocnire între dnul Dr. Ștefan C. Pop și între comitele Urbán.

Dnul POP, strigat să voteze, spune: „Nu!” (nu primește motiunea lui Kintzig).

Comitele URBÁN: Să poștești a spune un-gurește „nem”. (Protestări vijelioase pe băncile (Românilor). Furtuna se potolește cu greu și membrii români votează de aci înainte cu „nu!”

Incolo n'a mai fost nimic remarcabil.

*

Iată și numele membrilor români cari și-au făcut datoria fiind prezenți la ședință: Dr. Șt. C. Pop, Vasile Goldiș, Dr. Gh. Popovici, Dr. C. Iancu, Dr. I. Marsieu, I. Moldovan, Dr. Novac, Dr. Emil Monța, D. Popovici, N. Lazarescu, T. Mogoș, Dr. C. Ardelean, I. Groșorean, R. Motorca, I. Frățilă, T. Stan, Tămășdan (Pecica), P. Vesa, V. Mornăilă, Șt. Leucuța, I. Mladin, I. Iancu, Popovici (Vârșand), Ardelean (Erdeis), A. Puta, I. Aconi etc. Au lipsit vre-o 40 de inși.

Cronică externă.

Bulgaria și criza actuală. Ziarul „Neue Fr. Presse” a publicat un prim articol al fostului ministru bulgar Nacevici, intitulat „Bulgaria și criza actuală”. După o expunere a situației Bulgariei și celorlalte state balcanice Nacevici se ocupă în acest articol cu relațiunile dintre Bulgaria și vecinii săi, spunând că aceste relațiuni sunt bune și chiar mai bune ca acum un an. Cu toate acestea însă Nacevici nu crede în posibilitatea unei alianțe între Bulgaria și vre-un alt stat balcanic, deoarece nu este ușor de a se găsi o bază pentru o asemenea alianță.

Mai de mult România era considerată ca o prietenă a Bulgariei, astăzi lucrurile s'au schimbat grație lipsei de experiență a diplomaților, deși această schimbare nu era cătuși de puțin motivată. Astfel Bulgaria e astăzi izolată.

Teama străinătății în privința unui război în Balcani, se explică prin agitațiile unei anumite prese care agită nu numai împotriva Turciei, ci și împotriva României, punând chestiunea Dobrogei mereu pe tapet.

*

Fortificațiile Dardanelor astăzi și acum 120 ani. Trecătorile acestea au avut în totdeauna mare importanță și sunt dovezi destule cari să arate că încă de acum 120 ani turcii își dădeau toată silința ca să le întărească, nepărăsind însă tradiționalul tembelism în ceea ce privește păstrarea materialelor de război și alegerea personalului diriguitor.

În „Intelligentblatt” din München dela 1791 găsim următoarele cu privire la fortificațiunile Dardanelor.

„Aceste două turnuri, dintre cari unul e pe malul europeanesc, iar celălalt pe malul asiatic, sunt așezate față în față și apără intrarea helespontului. Șapte ceasuri mai departe, în interiorul canalului se ridică alte două cetăți încă și mai apropiate, așa încât proiectilele tunurilor se pot încrucișa, împedecând astfel intrarea flotei dușmane. Baronul Trot a mărit numărul întăriturilor, dar acestea sunt mai puțin importante, pe de o parte pentru că sunt rău întreținute, iar pe de altă parte pentru că garnizoanele lor sunt puțin importante”.

Tunurile din Dardanele sunt cele mai mari din lume. Unele au 15 picioare lungime și calibru 18 toli. După formă sunt asemănătoare cu mortierele și au o cameră separată pentru pulbere care este egală cu jumătate din lungimea țevii. Tunul însă nu stă pe afet, ci pe un postament de piatră, înalt de 8 picioare. Tunurile sunt rău așezate, căci nu se poate ochi cu ele și nici nu pot fi încărcate consecutiv. Granatele iarăș sunt de proastă calitate. Garnizoana e

compusă din ieniceri localnici, sub comanda unui pașă, care întotdeauna este protejatul Porței”.

Aceasta este descripția apărării Dardanelor la 1791. Intru cât de atunci lucrurile s'au schimbat ar rămânea să se vadă, la o probă decisivă.

Conferințele din Balmoral. Ziarul „Evening Standard” este informat că, la conferințele din Balmoral între Sasanow și Grey au fost desbătute toate fazele politice externe. Importanța acestei conferințe a crescut prin faptul, că la ea a luat parte și șeful partidului opoziționist, Bonar Law. E ca și sigur că, referitor la Persia s'a încheiat o convenție, prin care s'au stabilit sferile de interes. Publicarea acestei convenții nu se intenționează. Tot așa a fost discutată criza din Balcani. Se crede că în urma solidarității ce există între Anglia și Rusia pacea nu va fi conturbată. În Germania se știe că s'au făcut încercări ca Italia să se desfacă din alianța ei cu Germania și Austro-Ungaria.

Craiova.

Mișcarea culturală și artistică. — Congresul studentesc.

În timpul toamnei orașul începe să fie mai populat, căci lumea școlară începe să sosească, iar cei bogăți se reîntorc pe la căminurile lor. Astfel că seceta artistică care a domnit în timpul verei acesteia, când n'am avut nici un spectacol teatral mai superior, va fi înlocuită din belșug, căci Teatrul Național în curând își va deschide triumfalele lui porți. Stagiunea aceasta promite a fi una din cele mai interesante, atât prin alegerea reușită a pieselor, cât și prin artiștii cari le va interpreta. Și aceasta, se datorește numai dlui Gârleanu, eminentul nostru literat, care a muncit cu multă dragoste și râvnă pentru ridicarea acestei instituții naționale la adevărata ei menire. Și munca nu i-a fost ușoară, căci a avut de luptat cu multe piedeci în tradițiuni bolnăvicioase.

Mai întâi cu indiferența publicului, căci cei bogăți asistau cu mai multă plăcere la spectacolele franțuzești, iar burghezimea orașului era doritoare de piese senzaționale și ieftine, cum e „Drama sângeroasă din Belgrad”.

Felul cum dl Gârleanu a alcătuit anul trecut repertoriul, dovedea că mai presus de foloase bănești, punea menirea educatoare ce trebuie s'o îndeplinească un astfel de teatru. Astfel că pentru formarea gustului unui public așa de indiferent, cu mari sacrificii materiale, dl Gârleanu ne-a dat niște spectacole, cât se poate de inteligente și de instructive. A dat cuvenita atenție pieselor originale, astfel că e singurul teatru din țară, care anul trecut a avut o „Săptămână Caragiale”. Și a fost multă sinceritate în această manifestare de iubire față de Maestrul Caragiale, care fiind încă în viață, vedea cum operele acelea nemuritoare își ocupă locul lor meritat. Iar din repertoriul străin s'a dat capod'operele dramaturgiei universale. Punerea în scenă, care până aci era foarte neglijată, și care în triumfurile moderne a ajuns o adevărată artă, a fost foarte mult observată de dl Gârleanu și a atins culmea perfecțiunii în „Cometa” de dnii Anghel și St. O. Iosif. Dar dl Gârleanu e original în invențiuni. Pentru ca atracțiunea spre teatru să fie mai puternică, a obținut dela direcția teatrelor, concursul artiștilor din București. Și cât a fost de prețios acest concurs, s'a văzut din dragostea cu care au fost primiți de către Craiovenii, acești luceferi ai scenei române.

Toate aceste considerații asupra stagiunii trecute, ne face să sperăm și anul acesta într'o stagiune mai frumoasă, cunoscând mai ales și

repertoriul, pe care-l voi da într'o cronică viitoare.

Congresul studentesc s'a terminat de mult și a dus cu el multe speranțe. Craiovenii au urmărit cu mult interes și cu multă plăcere discuțiile pline de înțelepciune bătrânească susținute cu focul și ardoarea tinerească de studenții congresiști. A fost atâta sinceritate și iubire pentru Neamul Românesc, încât a fost un moment unic, clipa când toate aceste inimi tinere și pline de iuzii, se simțeau cuprinse de avânturi nobile, pentru chemarea la viață a unui popor oropsit ce a îndurat suferințele veacurilor. Intelectualii Craiovei cari luau parte la desbaterile congresului, au fost adânc mișcați când au văzut acea maturitate cu care se discutau diferitele probleme naționale, și felul cum erau urmărite de această oaste conștientă, destinele neamului.

Și au rețrăit și ei acele momente fericite și scurte din viața de student, când orice himeră îți pare posibilă de realizat, când posezi în tine o energie, ce cere descărcare în viața reală. E vârsta cea mai frumoasă, când acumulezi impresii, sentimente și idei, din cari îți făurești un ideal, pentru realizarea căruia nici o piedecă nu-ți pare posibilă. De aceea asistând la acest congres și văzând impetuoșitatea cu care sunt susținute drepturile neamului nostru, oțelindu-se cu puteri noi, pentru izbândirea acelui ideal scump, unirea culturală a tuturor Românilor. A lăsat multe regrete printre Craioveni, căci orașul căpătase un aspect mai vesel și toată exuberanța tinerească se revărsa în jocurile și distracțiile inteligente, cu cari își treceau timpul liber. Simțeau o bucurie copilărească când vedeai, cum bătrâni și tineri cântau împreună „Deșteaptă-te Române” sau acel cântec veșnic tânăr, căci în el sunt rezumate toate iluziile tinerețelor, Gaudeamus.

T. Ilescu Brădetel.

Dela Academia Română.

Comunicarea dlui N. Iorga: „Boerii și Răzeșii români din Bucovina și Basarabia în primele decenii după anexare.”

La ședința de Vineri a Academiei care a fost prezidată de d. Șt. Hepites, a luat parte și d. Th. Rosetti, ministrul de finanțe, membru de onoare al maturei instituții culturale.

Savantul nostru istoric, d. N. Iorga, a cărui strălucită și profundă activitate nu cunoaște nici odihna nici oboseala, a deschis seria comunicărilor publice din acest an, vorbind despre „Boerii și Răzeșii români din Bucovina și Basarabia în primele decenii după anexare”.

Comunicarea dlui N. Iorga, în cece privește Bucovina se întemeiază, pe o serie de 22 de acte, trimisă de un profesor din Bucovina, acte referitoare la partea nordică a acestui ținut care a fost cea mai desnaționalizată de puhoiul de Ruteni din Galiția. Așa desnaționalizată cum este astăzi această populație românească păstrează încă amintirile istorice ale trecutului nostru, un instinct de mândrie și nume românești, care cu toate schilodirile rusești, supraviețuiesc și astăzi. În Bucovina se găsește un număr covârșitor de documente relative la viața românească de acolo, în arhiva Mitropoliei. D. N. Iorga a fost să le studieze, i s'a răspuns însă la Mitropolie, că pentru acest lucru trebuie autorizație dela Viena. În momentul când a sosit autorizația, i s'a interzis dlui N. Iorga fără nici un motiv și rost, de a mai pune piciorul pe pământul Bucovinei: din această cauză acele acte și documente nu au putut fi studiate de d-sa. D. N. Iorga formulează dorința și nevoia pentru istoria noastră, că tineri cercetători să se ducă să studieze acele documente. Problema istorică, care o pune d. N. Iorga este aceea a conservării, slăbirei și despatrierei elementului românesc din cele două provincii anexate. S'ar crede că în Bucovina conservarea

elementului românesc a fost mai puternic ca în Rusia: aceasta e o eroare.

Din cele 22 de acte privitoare la România din nordul Bucovinei, cele dintâi sunt anterioare anexiunii și datează din jumătatea veacului al XVIII. În aceste vremuri întâlnim numai Români în aceste părți. D. N. Iorga cetește mai multe acte, din cele 22 primite, în care se vorbește de familiile românești Ținta, Malai, Codrean, Taut, Ilie Herescu, Andronache Frunză, Ștefan Rotopan etc. Nu sunt decât două categorii de străini: Lipovenii și Germanii luterani refugiați din Polonia, care nu au stat în acele ținuturi decât vre-o douăzeci de ani. Concluzia ce o trage d. N. Iorga din actele ce au urmat anexării, e că ele nu se deosebesc întru nimic de vechile acte românești și că ele păstrează vechile formule. Din actele de pe la 1782 rezultă că familiile românești încep să-și rusifice numele. Astfel din Vasile Onciu, au făcut Vonciu, iar mai târziu Alexandrovici. Rutenizarea s'a făcut pe două căi: prin marele număr de țărani veniți din Galiția și prin dascăli și preoți.

Trecând la Basarabia, d. N. Iorga spune că documentele de acolo, referitoare la viața românească se împart în trei categorii:

I. Extrem de interesante sunt actele familiei Iamandy. Unul din membrii acestei familii a fost Capuchehaia, adică trimisul domnitorilor Moldovei, pe lângă Pașii din Bender și Hotin. În timpul când el era capuchehaia la Bender, se afla acolo învinsul rege al Suediei Carol al XII. Ceea ce este caracteristic, e faptul că toate actele cari emană după anexare, sunt scrise și ele în românește și după vechile forme românești.

II. Câteva acte relative la hotărnicia de moșii, acte de mărturie, foi de zestre, cari nu numai că sunt scrise românește, dar au un caracter arhaic. Afară de acestea au rămas câteva satire, posterioare anexiunii, scrise românește, cece dovedește că atunci când un român vrea să-și verse focul, făcea acest lucru în limba strămoșească.

III. Câteva scrisori particulare: ale unui bătrân, care avea multe judecăți, ale unui tânăr, fiul său, care făcuse gimnaziul, și ale unui român basarabean, care își făcuse în învățământul din Kiev, o frumoasă situație. D. N. Iorga cetește scrisoarea acestui din urmă, plină de emoție și duioșie, în care după ce arată modul cum a ajuns profesor de astronomie, caută să înlătore celui căruia îi scrie bănuiala că a uitat românește.

D. N. Iorga, termină, arătând că Academia noastră care dispune de mijloace, nu trebuie să capitalizeze bani, ci să trimeată cercetători cari să studieze aceste documente.

Comentarii în jurul declarațiilor contelui Berchtold.

Ziarul din București „Seara”, revenind asupra expozeului ministrului nostru de externe, scrie următoarele:

„Discursul rostit de contul Berchtold în delegațiunile austro-ungare asupra situației externe, a făcut pretutindeni o răsunătoare impresie, căci până acum nici un ministru de externe nu s'a pronunțat cu atâta sinceritate asupra primejdiei situației în Balcani. În timpul crizei ce se iscase în urma răscoalei din Rumelia de est, guvernul austro-ungar, răspunzând la o interpelare, făcuse următoarele declarațiuni: Cu toată gravitatea și nesiguranța situației politice în Europa, guvernul speră că marile puteri vor reuși să mențină pacea. Împăratul Franz Iosef, primind delegațiunile austro-ungare, declarase atunci următoarele: Cu toată nesiguranța ce domnește în Europa, silind guvernul meu de a nu se lăsa a fi întrecut în silințele sale pentru întărirea forței armate a monarhiei, totuși sunt speranțe că în urma demersurilor comune ale marilor puteri, pacea va fi menținută și pe viitor.

Cu ocaziunea turburărilor din Macedonia și măcelurilor organizate de curzi împotriva armenilor, ministrul de externe Goluchovsky a declarat în delegațiuni: Tocmai în aceste momente, când se simte nevoie de un adevărat acord între Anglia, Franța și Rusia, cari au intervenit în interesul armenilor, s'au ivit neînțe-

legeri în privința mijloacelor ce urmează a se întrebuița și contradicțiile sunt atât de pronunțate, încât ne aflăm în fața pericolului unei intervenții comune, care ar desfășura întreaga chestie a Orientului.

Această privire retrospectivă asupra expozeurilor și mesajelor austro-ungare din trecut, ne arată că în nici o delegațiune austro-ungară nu s'a vorbit cu atâta franchetă asupra primejdiei din Balcani, ca în delegațiunile actuale.

Ca și predecesorii săi, contele Berchtold a recunoscut că marile puteri sunt de acord în privința menținerii păcii. Aceasta e cea mai importantă și cea mai gravă declarație a contelei Berchtold.

După acest expozeu se naște întrebarea dacă și intru cât ministrul austro-ungar de externe mai crede în posibilitatea menținerii păcii. Presa austriacă e dispusă a crede că contele Berchtold nu se îndoiește de rezultatul pașnic al muncii diplomatice comune. Expozeul său e o descriere a situației atât din punctul de vedere al Austro-Ungariei, cât și din punct de vedere general. Austro-Ungaria, voind a întări acordul între puteri, s'a convins că toate doresc pacea. Dificultățile în Turcia sunt însă atât de mari și situația e atât de încurcată, încât contele Berchtold a crezut de cuviință să inziste asupra intereselor, pe cari ar trebui să le apere Austro-Ungaria în cazul când „statul quo” în Balcani nu s'ar mai putea menține. Această parte a expozeului are caracterul unui avertisment la adresa celorlalte puteri și e de cea mai mare importanță atât pentru prezent cât și pentru viitor”.

Scrisoare din Iași.

Acțiuni la sate. — În plin sezon școlar. — Un interminabil cântec monoton: ploaia.

Iași, 12/25 Sept.

Slavă Domnului! Era nu-i vorbă și timpul...

Au trecut patruzeci și șase de ani fără ca nimeni dintre conducătorii destinelor țării noastre să se fi întrebat vre-odată, dacă n'ar fi oare cu cinste ca toți cei ce au datorii să aibă și drepturi — adică, de n'ar fi cetățenesc lucru ca toți contribuabilii să aibă latitudinea de a participa deplin și nepreocupat la viața politică a modernului stat român.

Patruzeci și șase de ani în cari țărani n'au făcut altceva decât să deie tot ce puteau da: bani, muncă și sânge — iar „boierii” n'au făcut și nu fac altceva decât să eie, fără cea mai mică mustrare de conștiință, tot ceea ce se poate stoarce dela „robii pământului.”

Patruzeci și șase de ani în timpul cărora țăraniul român mângâiea orizontul pământului la acel al statului, și nu cunoștea o autoritate mai înaltă decât „baioneta legală” a bravului jandarm, la capriciile sălbatice ale căruia trebuia să se supună fără cea mai mică crâcnire — o adevărată viață de ilot.

Patruzeci și șase de ani în timpul cărora, din punct de vedere politic, țăraniul român n'a găsit demn decât să furnizeze parlamentului țării pe deputații-economiști ai „colegiului minciună”...

Patruzeci și șase de ani... și cine știe câte alte zeci de ani...

Până atunci însă, iată că pe orizontul nostru politic apar semnele prevestitoare ale unor vremi mai bune pentru țăraniul român.

Am semnalat la timp dovezile de superioară independență a învățătorilor și preoților — pătura inteligentă a satelor.

Acum, datorită unor împrejurări de toată lauda, avem bucuria să înregistrăm, pe același teren, semnele de bun augur ale înșiși vițărilor noștri țărani, cari au început să imite exemplul frumos al preșților și învățătorilor.

Pentru pregătirea atmosferei, favorabile unei acțiuni temeinice, d. prof. Iorga se străduiește de ani de zile prin foaia sa „Neamul Românesc pentru popor” — care are un tiraj de peste 6000 de exemplare — să formeze printre țărani spiritele independente și hotărâte de luptă. Lozinea pe care, și cu multă dreptate, distinsul profesor o crede mântuitoare și pentru țărani e: „prin ei

înșiși.” Țărani singuri, prin bună înțelegere și răbdare, să lupte umăr la umăr pentru câștigarea drepturilor lor firești — întâi de oameni și apoi de cetățeni ai statului român...

Și aici e punctul care deosebește esențial propaganda la sate a naționaliștilor de aceea a celorlalte partide, cari pun în fruntea cluburilor sătești „ciraci de-ai lor” — precum se spune în limbajul comun.

Și iată ca datorită propagandei naționaliștilor și în deosebi a unui profesor secundar d. I. Zelea-Codreanu, țărani din jud. Suceava au început să se miște. Așa, Dumineca trecută au convocat în Fălțiceni o adunare, la care au participat vreo 600 de țărani. La apelul făcut a mai răspuns, luând și cuvântul la întrunire, d. prof. A. C. Cuza, căruia țărani i-au făcut o caldă și sinceră manifestație de dragoste, primindu-l chiar la gară cu propria lor muzică.

Au ascultat aproape cu evlavie sfaturile înțelepte ale ilustrului profesor ieșan. Dar multă hotărâre respiră și cuvântările a înșiși vorbitorilor țărani.

„De când sunt — spunea un bătrân de 62 de ani — la alegeri nu am luat nimic dela nimeni... Am pus mămăliguța în traistă și am venit la darea votului... Să facem cu toții așa: cu cinste să trăim... Ne-ar pomeni copiii din neam și din străneam! Așa să știți voi, fraților creștini și săteni, căci eu plângere de inimă vă vorbesc! Beți și mâncăți, dar, Doamne mă iartă, — votați cum trebuie! Deprindeți-vă a lua cărbunele cu mâna — că numai așa vom ieși și noi deasupra odată!”...

Iar un alt țaran spunea: „Prin unire vom face ca să nu mai fim amăgiți de cei ce ne-au făgăduit înzadar cerul și pământul. „Unire” noi vrem de-acum înainte — căci suntem trecuți dejuns prin cele 24 de vămi ale văzduhurilor politice deșarte!”...

Așa au vorbit răsplet țărani din jud. Suceava și au pus chiar vorbele în practică, instituindu-se în comitate de propagandă pentru fiecare sat și făcând casele lor de „sfat și cotire.”

Așa să sperăm că vor face în curând țărani din întregul cuprins al regatului român.

*

Un aspect unie în felul său îl are Iașul în timpul toamnei.

Mulțimea școalelor pe cari le are și vechea tradiție ca Iașul să fie considerat drept vad de cultură al întregii Moldove — îl fac să aibă în lunile de toamnă, când se pun bazele activității unui întreg an școlar, aerul unui oraș plin de viață și însuflețit de o puternică animație. În realitate însă acest aspect e datorit marelui număr de provinciali veniți cu odraslele lor, pentru a și le plasa pe la diferitele școli din vechiul nostru oraș cultural. E o așa de mare aglomerație de copii, încât se înscriu de patru cinci ori mai mulți decât numărul locurilor disponibile. Iar în acest sezon cele vreo zece librării din oraș fac afaceri minunate, cari pe unele li asigură existența pentru întreg restul anului. Astfel cea mai mică librărie încasează circa 300 de lei pe zi, iar cele mai mari peste 1000 de lei! Nu mai vorbim de tipografii, cizmarii, croitorii... cari realizează și ele câștiguri mai mari decât oricând.

Toamna, în plin sezon școlar, e singura epocă în care Iașul își recaptă viața sa românească de odinioară.

Și e așa de penibil interminabilul cântec monoton al ploii ce lovește streșina...

Sunt mai mult de trei săptămâni de când plouă necontenit. Spun pe la țară bătrânii că nici ei n'au mai apucat o ploaie atât de nesfârșită. Doar jumătate sau cel mult un ceas pe zi dacă nu plouă.

Și dacă n'ar avea alt rezultat decât stânjinierea în lucrări și o excitare a întregii ființi până la enervare, n'ar fi nimic. Dar iată că se prăbușese case, se îneca oamenii și vite, se inundă câmpiile întinse cu recolta de păpușoi înecă neculeasă. E un adevărat dezastru.

Mare lucru de n'om mai avea iarăși vre-un an de grea criză economică.

St. P. Moldovanu.

Cronica științifică.

Prima cometă.

Anul 1912 e sărac în comete. Dacă anul 1911 s'a remarcat prin apariția a opt comete, între cari a frumoaselor comete Brooks și Quenisset: în anul prezent nu s'a descoperit nici una până la 9 Septemvrie. În această seară, astronomul Gale dela Observatorul din Sydney (Australia) a descoperit prima cometă, însemnată pe scurt 1912 a. Institutul central, care adună toate datele referitoare la observația acestor corpuri rătăcitoare, se află în Kiel (Germania). Inadta ce se observă, din vr'un punct al globului, apariția unei comete, observația se comunică telegrafic la Biroul central în Kiel, care respândește imediat știrea, tot pe cale telegrafică, la toate observatoarele de pe pământ. Cam în 24 ore noul musafir ceresc e întâmpinat deci de mulți privitori pământeni, de multe ochiane. I se ia interogatorul: de unde vine și unde merge? Din trei observații bune, făcute la intervale potrivite, i se poate calcula orbita (adecă drumul, ce-l parcurge în univers) și epoca periheliului, adecă timpul când va trece prin apropierea cea mai însemnată de Soare. Caracteristica acestor soli din univers este că apar din orice regiune a firmamentului, se mișcă pe căi eliptice, parabolice și iperbolice și de câte ori se ivesc în părașinile noastre, totdeauna dau târcol pe lângă Soare să se încălzească. Geometriceste zicem, că Soarele se află în focarul orbitelor lor. Cei cu orbite (drumuri) eliptice pot fi periodici. Ne cercetează la anumite intervale. Cei cu orbite parabolice ne cercetează mai rar și numai întrucât își pot transforma căile parabolice în orbite eliptice. Cei cu orbite iperbolice ne cercetează numai odată pentru toată eternitatea. Vin din infinit. Dau târcol pe lângă Soare. Și iarăș se adâncesc în infinit. (Atâta veți ști din geometrie, că iperbola este o linie curbă deschisă, ale cărei capete sunt divergente, adecă nu se întâlnesc nicăiri).

Cu lumina acestor noțiuni elementare să ne întorcem la cometa Gale (1912 a.)

În 15 Septemvrie primesc următoarea circulară dela Societatea astronomică din Franca: „Observatoriul central din Kiel ne adresează telegrama următoare: „Cometa Gale, mărime zero sau necunoscută, 9 Septemvrie 7h 24m timp mediu de Sydney. Ascensiunea dreaptă: 204° 15'. Distanța polară: 126° 31'.

Centralstelle”.

Poziția arătată e pe emisfera sudică. Circulara am pus-o de-lături. În 19 Septemvrie primesc a doua circulară, de înțelesul: „Cometa Gale, 11 Septemvrie, 7h 49m timp mediu de Santiago, mărime 5.0. Ascensiunea dreaptă: 208° 30'. Distanța polară: 123° 20'.”

Era vorba de o nouă observație a cometei, făcută din Santiago de Chile (America de sud). Comparând pozițiile indicate de cele două observații, constatăm că musafirul se ridică spre orizontul nostru și e vizibil cu ochii liberi (mărimea 5). În 24 Septemvrie primesc a treia circulară, cuprinzând efemerida calculată de astronomul Ebell dela Kiel, din care reproduc și aici trei indicații, ca să vă deprindeți cu ele:

Datul	Ascensiunea dreaptă	Declinațiunea
Sept. 21	14h 45m 15s	— 19° 29' 0"
Sept. 27	15h 7m 19s	— 11° 14' 48'
Oct. 2	15h 21m 34s	— 4° 48' 0"

Strălucirea: de mărimea 5. Descoperită în constelația Centaurului, cometa va trece prin constelația Balanței. Trecerea prin perihel va avea loc prin 4 Octomvrie.”

Astfel, dacă norii se vor resgândi să ne mai slăbească din dragoste și să dispară de pe orizontul nostru: putem căuta spre vest, îndată după apunerea Soarelui, cinstitul musafir. Probabil, că după trecerea prin perihel, se va vedea mai frumos, diminuată, în revărsatul zorilor.

Gavr. Todica.

INFORMAȚIUNI

Arad, 30 Septembrie 1912.

Salut învățătorilor.

Societatea românească din orașul nostru salută cu dragoste și însuflețire pe învățătorii români, cari vin mâine între noi să prăznuiască un an de trudnică muncă apostolească.

Veniți cu bine între noi, voi smeriți ostași ai idealurilor noastre, voi prigonii celui mai crâncen schiptru ce s'a înălțat vreodată în semnul culturii, voi mucenicii celei mai grele sorții în acest stat, căror vi se înmoaie genunchii de povara crucii barbare ce trebuie să purtați pe calvaarul înălțării acestui neam.

Societatea românească privește cu recunoștință suferințele voastre și vouă vă întinde cununa cea mai bogată în frunze de laur.

Vom fi cu voi la praznicul vostru și vom împărtăși aspirațiile voastre, pentru că sânt ale noastre ale tuturor.

Vom învăța dela voi taina răbdării celei îndelungate, vom învăța virtutea muncii nerăsplătite și vom cunoaște din pilda voastră cum trebuie să aducem și noi jertfa cea aleasă a împăcării cu toate suferințele apostolice.

Praznicul vostru va fi o zi de întărire și pentru noi, pentru că pe voi v'am pus paznici asupra celei mai mari comori a noastre, care este sufletul neamului românesc de mâine.

Bine ați venit!

Dela Capela gr. or. română din Viena (I. Löwelstrasse 8.) a) Vineri, 4 Oct. st. n. la ora 11 a. m. se va oficia în capela noastră un serviciu religios solemn urmat de un Tedeum cu prilejul zilei numelui M. S. Impăratului Francisc Iosif I, patronul nominal jubilar al acestei capele. Festivitatea va fi însoțită de corul mixt al capelei, iar cuvântarea festivă o va ține veneratul domn protopop militar Pavel Boldea.

b) Comitetul societății pentru zidirea unei biserici române în Viena aduce mulțumiri publice pentru donațiunile făcute fondului de zidire de Primăria comunei Tulcea (200 lei), de dna Paulina Giurgea și D. Gabriel Giurgea din București (60 coroane) și de D. Ioan Christescu din București (100 coroane). — Petru comitet: Dr. Mihai A. Popovici secretar.

Advocat nou. Se scrie din Târgul-Murășului, că d. Dr. Augustin Bărdosy, fiul, vrednicului inspector reg. în retragere Iuliu Bărdosy a depus examenul de avocat cu succes strălucit. Felicitările cele mai sincere.

† **Georgiu M. Marinescu.** Corpul profesoral dela gimnaziul superior gr.-cat. din Beiuș cuprins de adâncă durere anunță, că mult iubitul și neuitatul fost coleg *Georgiu M. Marinescu*, profesor gimnazial în penziune, preot-paroh gr.-cat., arhidiacon onorar și asesor consistorial, a răposat în 27 Septembrie n. 1912 în al 77-lea an al etății, 50-lea al preoției. Fericitul în Domnul, născut în 4 Octombrie 1835 în comuna Secaciu com. Bihor, după ce a absolvat studiile medii în Beiuș, iar sf. Teologie la universitatea din Budapesta, din 1861 până în 1901 ca profesor la gimnaziul nostru dezvoltând o activitate neobosită și rodnică timp de 40 de ani, și-a înscris numele cu litere de aur în istoria școalelor noastre. Apoi pe lângă sarcina grea a carierei profesorale din 1872 a mai funcționat muncind cu zel adevărat apostolic timp de 40 de ani și ca preot în comuna vecină Pocola, jertfindu-și energia și avutul pentru mărirea bisericii și binele parohienilor săi, de cari neuitat și binecuvântat va fi pururea. Inmormântarea a avut loc Duminecă în 29 Sept. n. în cimitirul gr.-cat din Beiuș. Odihnească în pace.

Logodnă. Dșoara Mărioara David (Obreja) și d. Constantin Căltun jun., (Caransebeș), logodiți. Felicitări.

Spioană rusă condamnată în Austria. Din Cracovia vine știrea, că într'o ședință secretă a fost judecată și condamnată la 2 ani închisoare, casierita Therese Vienzik, în vârstă de 20 ani, pentru spionaj în favoarea Rusiei.

Accidentul mortal al unui aviator englez.

Acum câteva zile, aviatorul Astley a căzut, în timpul unui meeting de aviațiune din Londra, împreună cu aparatul său de la o mare înălțime și a rămas mort pe loc.

După cum se constată acum, n'a fost la mijloc un accident întâmplător, ci aviatorul Astley și-a ales singur această moarte, pentru a evita o nenorocire mai mare. Aviatorul observase anume, că la aterizare el nu va putea evita de a pătrunde în mijlocul mulțimei. Pentru a evita aceasta, el s'a avântat cu toată puterea în înălțimea văzduhului, deși își dădea seama că va cădea cu aparatul ceva mai departe, ceea ce se și întâmplă.

Ceilalți aviatori englezi au intenția de a face eroicului pilot o înmormântare strălucită.

Groznică catastrofă din China. Corespondentul din Shanghai al ziarului „Kölnische Zeitung” publică detalii îngrozitoare asupra pustiirilor taifunului în regiunea Tshc-ki-ang. Știrea asupra catastrofei a întârziat din cauză că firele telegrafice au fost distruse. Numărul morților este evaluat la 40.000. Orașe și sate au fost cu desăvârșire nimicite. În partea sudică a provinciei, iluviile mai aruncă și acum sute de cadavre pe țărmuri.

Pățania unui pacifist german. Un institutor din Hamburg, Wilhelm Lamkuss, a dat la iveală nu de mult o foaie volantă cu titlul de „Măcelăria de oameni”. În foaia aceasta, institutorul Lamkuss descrie în culori negre tendința răboinică a popoarelor și apără ideea păcii. Consiliul comunal din Hamburg a dat în judecată pe Lamkuss, l'a dat afară din slujbă și îi refuză pensiunea ce i s'ar fi cuvenit.

Partidul social-democrat a protestat contra acestei atitudini a consiliului comunal și în cea mai apropiată ședință a consiliului, va face o interpelare în această chestiune.

Spioni condamnați în Rusia. Consiliul de război din Varșovia a judecat ieri, pentru prima oară pe baza noului cod penal, pe 4 inși, acuzați de înaltă trădare, pentru că ar fi furnizat autorităților militare prusiane documente secrete privitoare la mobilizare. Negustorul de cai Lipschütz, a fost osândit la 14 ani și jumătate muncă silnică, iar copistul Nowlansky dela cancelaria regimentului, la 15 ani muncă silnică. Ceilalți doi acuzați, ambii foști soldați, au fost achitați.

x **Németh și Király**, eroitorie pentru domni Cluj, str. Kötö 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stofe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodată, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x **Irma Lichtig**, proprietara salonului de pălării de modă din str. Weitzer János Nr. 5, aduce la cunoștința on. dame, că s'a rentors din străinătate, unde a făcut cumpărări pentru salonul d-sale. (Li 407).

x **Cuptoarele „Cora”** reclamă puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fier se vând cu prețuri ieftine la ferăria **Pöhm János**, Arad, piața Libertății (Szabadságtér). (P. 427—20).

x **In atențiunea damelor.** Oricare damă poate să-și însușească ușor întreg croiul hainelor femeiești, după orice modă, dela Koch I., renumitul inventator al croiului numit „Europa”, pentru suma de 15 cor. Cursul se ține zilnic a. m. dela 10—11; d. a. dela 3—5 și seara dela 8—10. Inscriserile și instrucțiile se fac în casa Dr. Suciu din str. Luther m. 1., precum și a autorizatul meu, care cercetează și case private. Cartea pentru măsură și de desen o primiți imediat pentru suma de 5 cor., care se detrage din didactru. Roagă binevoitorul sprijin Koch I., inventatorul croiului numit „Europa”, în sala deosebită a ospătării „Park” din Arad.

x In sfârșit nu mai prieinuiește multă bătaie de cap că de unde se poate cumpăra mai ieftin obiecte de sticlă, porțelan și obiecte de decor, deoarece atât acestea cât și cadouri ocazionale precum și candelabre pentru lumină electrică se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia specială de sticlării a lui **Fischer Mór**, Arad, **bulev. Andrássy nr. 20**. Asortiment bogat de cadre ieftine. Telefon nr. 568.

x **Adolf Nadler**, fabrică de oroloage pentru turnuri, **Budapesta VIII. str. Prater 2**. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

Ultima oră

Bulgaria și Sârbia mobilizează? — Cont. Berchtold și bar. Schemua la monarhul.

Târziu noaptea, la încheierea ziarului, primim trei telegrame, cari, dacă se vor adevăra, confirmă temerile că conflagrația din Balcani este iminentă. În Bulgaria, pare a fi ieșit învingător partidul radical care de mult reclamă războiul: ni se asigură, că la Sofia a fost ordonată mobilizarea întregii armate bulgare.

Sârbia e în cazul acesta și ea nevoită să mobilizeze, ceea ce a și făcut astăzi, iar ca urmare și monarhiei Austro-Ungare i -se impune o mobilizare parțială pentru a putea lua atitudine față de aceste evenimente ce se precipită: ministrul de externe, cont. Berchtold, și șeful statului major, bar. Schemua au cerut audiență la M. Sa monarhul, pentru a obține sancționarea dispozițiilor necesare.

CRONICA SOCIALA

Turneul tenorului Rădulescu.

„Societatea pentru fond de teatru” a oferit cu drag protecțiunea ei tenorului Ionel Rădulescu, care este un artist de seamă, un bun Român și un om de caracter. În scrisori speciale, iscălite de directorul artistic al societății, d. Aurel P. Bănuț, se atrage atențiunea publicului nostru românesc asupra acestui artist, cerându-i sprijinul moral și material. Urăm și noi izbândă cântărețului nostru iubit și publicăm mai la vale programul și orașele în cari va concerta.

Ordinea turneului.

Martți 1 Octombrie st. n. în Blaj,
Joi 3 Octombrie st. n. în Alba-Iulia,
Sâmbătă 5 Octombrie st. n. în Selște,
Duminecă 6 Octombrie st. n. în Sebeș,
Martți 8 Octombrie st. n. în Orăștie,
Joi 10 Octombrie st. n. în Hațeg,
Sâmbătă 12 Octombrie st. n. în Lipova,
Duminecă 13 Octombrie st. n. în Timișoara,
Martți 15 Octombrie st. n. în Caransebeș,
Joi 17 Octombrie st. n. în Oravița,
Sâmbătă 19 Oct. st. n. Sânniclașul-mare,
Duminecă 20 Oct. st. n. în Becicherecul-m.
Martți 22 Octombrie st. n. în Șiria,
Joi 24 Octombrie st. n. în Brad,
Sâmbătă 26 Octombrie st. n. în Abrud,
Duminecă 27 Octombrie st. n. în Turda,
Vineri 1 Noembrie în Cluj,
Duminecă 3 Noembrie st. n. în Năsăud.

PĂGINI RASLEȚE.**TOAMNA.**

Perit-au fără vreme al paserilor glas,
Din farmecele verii doar jalea de-a rămas.

E stânsă raza care la toate viața dat,
Și freamătul cel dulce în zbucium s'a schimbat...

În locul ciocârliei din lanul înflorit,
Un greer roade vremea în zidul dela schit.

Și foile cicoarei de lacrimi sclipesc.
Și-atât de jalnic vântul și frunzele doinesc!...

Sub streșina de casă, cu geamul învechit,
O rândunică plânge în cuibul ei iubit...

Ce lume fericită din visuri și-a tăsut,
Când a cărat cu ciocul bobitele de lut!...

Și-acum le lasă toate și pleacă pe alt plai...
Unde-a perit frumseța, din nopțile de Mai?...

Maria Cloban.

Motive biblice.

Literaturile bogate apusene cuprind însemnate lucrări de artă cu inspirație directă din Biblie. Scriitorii și poeții noștri foarte arareori recurg la ea. Poetul Corneliu Moldovan a prelucrat Cântarea Cântărilor lui Solomon. În „Românul” a publicat d. G. Bogdan-Duică o recenziune asupra acestei lucrări, unice în literatura noastră.

Despre o cultură religioasă a noastră nu prea poate fi încă vorba. Sfânta Scriptură nu se cetește azi, cum se obișnuia îndată după traducerea ei în românește. Frumseța și tăria limbajului cronicarilor noștri stă în simplitatea și coloritul biblic.

Nu se cetește astăzi Biblia, iar Biserica românească precum și viața religioasă obștească îi simțeste lipsa ei. Zac multe comori pe paginile ei.

Pentru ori și cine, căci e cartea care nu se poate înlocui niciodată încât să devie superfluă și neglijabilă.

Și poeți mari și scriitori ai Apusului au prelucrat motive biblice, le-au petrecut prin imaginația lor și produsele lor au stârnit și mai mult în publicul cetitor admirația pentru Sfânta Scriptură. Nu se poate contesta că religia a fost susținută de poeții motivelor biblice și religioase tot atât de favorabile ca și de Biserica însăși.

În parte stăpânește și o greșită concepție, că Biblia fiind cuvântul lui Dumnezeu cuprinde unele vederi, pe cari cultura de azi și științele dezvoltate le-au dovedit neesacte. Atacată de știință și de critică Sfânta Scriptură își păstrează valoarea ei. În Anglia începu în jumătatea a doua a veacului trecut să-și publice școala esegetică studiile de criticism biblic. În fruntea ei era arhiepiscopul de mai târziu al Anglicanilor: Dr. Frid. Temple care în studiul său: „Educația Lumei” afirma că Roma, Grecia, Asia și India, fiecare își are contribuția sa în dezvoltarea bisericii viitoare; Roma cu dreptul său, Grecia cu știința și arta, Asia cu imaginația spirituală și Judea cu disciplina conștiinței omenești, iar în Biblie vedea cum învățătura religioasă se înalță dintr'un stadiu inferior spre o concepție spirituală din ce în ce mai largă, mai senină și mai perfectă.

Școala aceasta esegetică dovedi că în Biblie se manifestează geniul religios al poporului evreesc, că conține legendele, tradițiile și folclorul Evreilor, cronică lor națională, cărți de

drept, poezia lirică, dramatică, încercări de filozofie, cari toate păstrează caracter religios și sunt lecții neperitoare pentru sufletul omenesc.

Nu lipsesc din biblie bucăți cari asamănă în fond și formă și tendință cu fabula, cu nuvela și cu tragedia. Ca și în alte părți ale Bibliei și în acestea elementul divin și omenesc sunt întretăse. E o combinație ca a oxigenului cu nitrogenul în aerul care-l inspirăm și în care trăim. Astfel modificată concepția despre Sfânta Scriptură numărul admiratorilor ei s'au înmulțit. Acești noi admiratori reprezentau o înaltă destoinicie intelectuală. Narațiunile biblice despre Daniil, Samson, Ruth, Estira etc. nu sunt mai puțin interesante decât narațiunile din literaturile elină, latină sau moderne.

Dramă de iubire e Cântarea Cântărilor de Solomon. E o dramă în înțeles oriental, cum e Sancotala.

Cartea lui Jov, o numește prof. Genung epica vieții interne, care asamănă cu drama lui Eschil: Prometeus ferecat, cu Faust, cu Hamlet și cu opera lui Calderon: Magicianul făcătorul de minuni.

Jov, om înstărit și virtuos, e pus la încercări grele, se revoltă dar se împacă. Sufletul lui devotat și onest se luptă să păstreze iubirea de Dumnezeu, de care caută să-l despărtească valurile vieții. Concluzia acestei tragedii sufletești din cartea lui Jov e: Nu cunoaștem finalul misterului acestei vieți, ci cu smerenie și în răbdare să ne împlinim datoria, fiind cu credință unul cătră altul, așteptând sfârșitul. Dacă nu vom sluji lui Dumnezeu, tot rostul vieții e zădarnic. Să nu agravăm față de adevăr argumentând zădarnic că e neresonabilă loialitatea noastră față de Dumnezeu.

Și câți poeți și cugetători n'au subliniat și ei această concluzie, alcătuită de mult de autorul anonim al cărții lui Jov!

Alfred Tennyson în poezia lui: În Memoriam ni dă o viziune:

„Ale noastre mici sisteme ziua lor și-o au și ele
Ziua lor, — și-apoi înceată;
Căci din tine Doamne, sunt abia frunte raze,
Și tu ești lumina cea nemăsurată.

Avem numai credință — altceva noi nu știm,
Credința e din lucruri, pe cari le vedem
Și ca dela tine pornește,
O rază spre 'ntuneric: Crește-o în noi.

Și Tennyson nu e singurul poet religios al Englezilor, pentru cari Biblia și-a format un cult suprem, ce face parte din caracterul lor național. Oameni distinși din sânul lor, cari pe urma specializării extreme și a analizării excesive au ajuns inevitabile la scepticism — respectează Biblia. Hutley unul dintre aceștia socotește Biblia, vast rezervor de frumsețe morală și de graudoare, și falnic monument între două eternități.

Unele analize și transcrieri din paginile Bibliei vom ceti altădată.

R o ș i a, 9 Sept. 1912.

Tr. Scorobet.

Pianuri excelente, pianine și harmoniu

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRÓ magazin de pian
BUDAPESTA, Váci-körut nr. 12.

Condițiuni favorabile de plătire. Schimburi de pian vechi

[E 369—20]

Bibliografie

Au apărut:

Noua Revistă Română de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru. Noutăți: Atacurile împotriva magistraturei. — „Regimul Regelui Carol”. Politica: N. Durnowo: Greșelile politicii rusești în Basarabia. N. Ștefănescu-Iancinț: România și tendințele naționale bulgare. Culturale: O. Tafrali: Campania în favoarea clasicismului în Franța. Cronica teatrală: Lazăr Gosma: Deschiderea școlii Teatrului Național: „Săptămâna Caragiale”. Literatură: N. Davidescu: Poză (versuri, cu un desen de Adrian Maniu). Adrian Maniu: Tată. — Un copil. — În noaptea. — Peisagiul cu corbi. — Blestemații. D. Iacobescu: Strigoii (versuri). Anton Cehov: Pe întuneric (trad. Lt. Cezar Sfat). Insemnări: Reînvierea liberalismului. — Literatura și Societatea. — Greațiunea artistică. — Leonid Andreev. — Revista revistelor: Le Mouvement Economique. — Renașterea. — Ilustrația Română. — Revue Bleue. — Revue Contemporaine. — Memento.

În zilele acestea a apărut în editura librăriei Ciurcu din Brașov ediția a treia, prelucrată și augmentată, a cărții de specialitate: „Correspondența comercială, cu explicarea termenilor comerciali”, de I. C. Panțu, profesor la școala superioară de comerț din Brașov, format 8° mare I—XVI + 340 de pagini. Prețul 3.50 coroane.

Această carte cuprinde teoria corespondenței comerciale și 474 de modele de scrisori comerciale, atât în afaceri de mărfuri cât și de bancă, adunate din practică. De mare importanță și de un folos neprețuit este terminologia comercială în care se dau explicații pe scurt, asupra diferiților termeni din variatele afaceri comerciale. Sunt cu totul peste 800 de termeni explicați pe trei coli de tipar, format de lexicon. — Recomandăm această carte folositoare tuturor comercianților, contabililor și funcționarilor de bancă, membrilor din direcțiunea băncilor precum și preoților și învățătorilor, cari au interes de a se informa temeinic în diversele afaceri comerciale.

POȘTA REDACȚIEI.

Baia-Mare. Navem spațiu pentru alte lucruri, decum pentru „fericirea de-a trăi în organismul supranatural al instituțiunei minunate, ce se numește Biserica Catolică” etc. Ne mirăm că situația noastră politică vă poate inspira sentimente de astfel de „fericiri”!

F. A. D. Fiume. Vom comunica celor în drept părerile dv., fără însă să vă putem prevesti o realizare a lor.

Preotul *P. M.* Vedem de mult dărăpănarea, — dar mai așteptăm. Să vedem aievea că „quousque”. Vom ști însă să intervenim încă la timp. Așteptăm cele promise.

Tilica să-și vadă de treabă și să nu mai comită versuri.

P. P. Manuscrisele — dupăcum știi — nu se înapoiază. Încolo, ai întârziat și — lasă pe alții.

E. P. B. Administrația — omnipotentă în astfel de chestuni — v'a refuzat până la dovada unei mai statornice colaborări. Vă mulțumim pentru cele trimise.

Preotul *B. Iedu.* De data asta mulțumiți-vă cu publicarea din Gazeta. Noi regretăm foarte mult, că nu ne îngăduie spațiul. A trebuit să refuzăm și alte lucruri de preț. În viitor da.

Fedu. Caută-te cu'n medic și dă-ne pace. Ori crezi că sânt dovezi de sănătate versuri ca astea:

În creer simt o turburare
Se asamănă a nebunire
Și pareă și voi să plâng
Ș'apoi viața să mi-o stâng.

C. A. B. Viena. Cea mai bună recomandare vor fi articolele. Trimite câteva probe, și apoi vom vedea, deși criza financiară ne răpește orice speranță! Salutari!

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Vasile Bocșa, Ponor. Mai 2.20 cor. aveți de plătit în abonamentul pe 1912.

Redactor responsabil: **Constantin Sava.**

Vând

10 buc. acții dela „ALBINA” din emisiia nouă cu 300 cor. bucată. Adresa la administrația ziarului „Românul”. (Ra 422-3)

Un candidat de avocat

cu praxă afă aplicare momentană în cancelaria scrisorilor
Dr. Iustin Petruțiu, adv.
(Pe 337) Chișineu (Kisjenő).

Practicant

cu plată începătoare imediat afă aplicare la WEBER, birou comisional de bancă în Șiria—Világos. (Ve 365)

Caut

un candidat de avocat

Ge 442-5 Dr. Gheorghe Gârda, avocat, Făget.

Află aplicare

momentană doi scriitori cu praxă bună și cari posedă perfect limba română și maghiară în cancelaria avocatului Dr. Matyas Lázár, Sibiu strada Cisnădiei, nr. 28. (Ma 453-5)

Un candidat de avocat

afă aplicare în cancelaria advocațională a lui Dr. Nestor Oprean, Nagyszentmiklós. (O 300-6)

un candidat de avocat

cu praxă afă aplicare în cancelaria scrisorilor dela 1 Octombrie 1912. Dr. Victor Bontescu avocat Hátszeg. Bo 395-3

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se eapătă cu prețuri ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307-100)

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 72 fil. — Rizling 82 fil. — Roșu 92 fil. — Siller 68 fil. — Carbenet 1 K. Vinuri noi: 62—66 fil.

Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojdie 2 cor. 40 fil.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 itri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Bo 227

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

116-289)

Gustați

Ștergerea SLEPING-car
în fabrica „Bragadiru”.

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni Cluj—Kolozsvar.

— In colțul străzilor Untó și Rózsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită :: bine ::

(Be 157-60)

MAȘINI

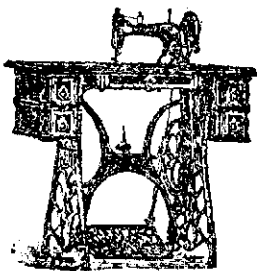
pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment
Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.
TELEFON: 93-13.

(Ha 140-120)

Mașini de cusut SINGER

biciclete gramofone plăci

mai ieftine se pot căpăta la

Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200-60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis. Corespondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar, (Be 30-70)
— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păsă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimite gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Atragem atențiunea onor. domni proprietari de vii, ca să nu se ia nimic după reclamele sgomotoase de a-și cere Catalogul

PEPINIERELOR

de vițe americane altoite și ne altoite

Vásárhelyi & Hajdu BIHARDIOSZE,

care conține toate instrucțiunile relativ la plantare, cultură, precum și combaterca diferitelor epidemii ale viței.

Material disponibil 4 milioane,

mai ieftin ca la toate pepinierele din țară și străinătate cu toate că ținem foarte mult la execuția fină a varietății și calității garantate sub toate raporturile. Servește cu cele mai renumite vițe de DELAWARE, producătoare de cal mai fin și bine plătit vin recunoscut în lumea comercială. cereți cataloage și unde nu faceți comandă, căci se trimit ori și cui gratis și franco.

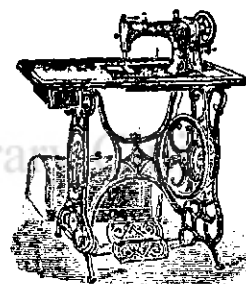
Cererile fiind mari, rugăm clientela a ne transmite comenzile cât mai neîntârziat arătând totodată că în care ziar a citit anunțul nostru.

Atelier mecanic și electrotehnic.

Beregszászy Antal Z.

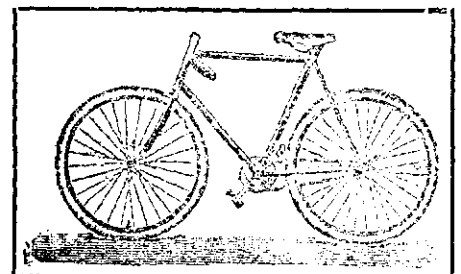
Vársej-Versecz str. Deak Ferenc nr. 10.

vis-à-vis de biserică românească

Execută totfelul de lucrări în branșa aceasta și anume mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevete, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică, — cu prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

Be 375-30

Cel mai mare deposit de blănării

I. STEFLEA, blănar

Sibiu-Hermannstadt, Grosser Ring 18.

Imi permit a atrage atențiunea on. public asupra depositului meu, bogat asortat, de boa, manșoane, după moda cea mai nouă, dela cele mai ieftine până la cele mai fine, precum și blanc de călătorie, saci pentru picioare, manșoane pentru vânat, chipiuri etc. și tot soiul de piei, — pentru sezonul de iarnă. Pentru veritabilitate garantez.

Reparaturi sau transformări rog a mi-se aduce de vreme la cunoștință deoarece în sezonul înaintat nu pot fi toate permise.

Premiat cu medalia de stat la expoziția de blănării din Budapesta în anul 1911.

[Se 390-10]

Premiat: Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur.
Premiat: Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La „Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

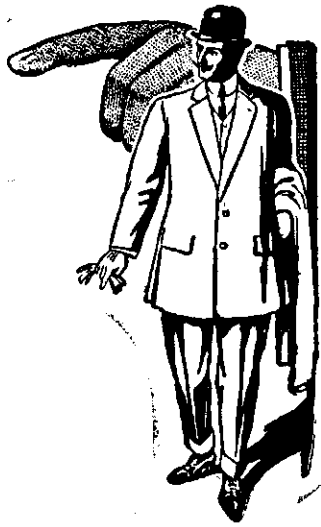
SIBIU, strada Cisnădiei 30.

Telefon nr. 172.

Croitorie civilă și militară.

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare.

Pe. 264—30)

Matutsek József

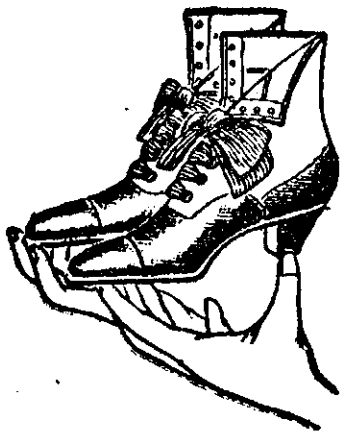
Kolozsvár, Szentegyház-u. 3.

Recomandă depozitul său bogat asortat cu totfelul de

încălțăminte

bărbătești și femeiești executate în atelierul propriu.

Comandă din provincie, după măsură sau că trimițând o gheată veche care-i șade bine se pregătește prompt și din material bun, trainic și la modă.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347—156 magazin de ghete

ARAD

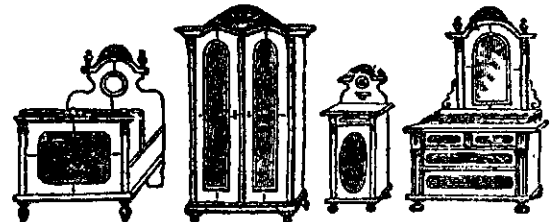
TIMIȘOARA

bulev. Andrassy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

PLATZ WILMOS

măsar pentru zidiri și lucruri de artă
SIBIU (NAGYSZEBEN) STRADA SĂREI nr. 20.

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri și lucrări de măsar, precum; lucrări pentru zidiri, mobile, aranjamente pentru farmacii, școli și pentru cafenele, după desen, din material bun și uscat, pe lângă garanță și cu prețuri moderate.

ATELIERUL DE FOTOGRAFIAT

A LUI

CI 136—60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenia acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

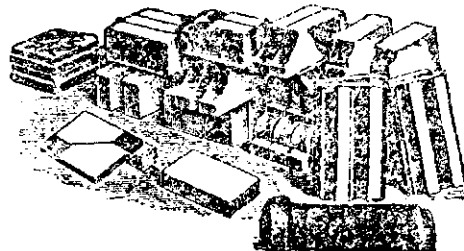
Cel mai mare magazin de blănărie

Stefan I. Radak

Vârșeț-Versecz str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, câptuire, câptuirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (R 374)

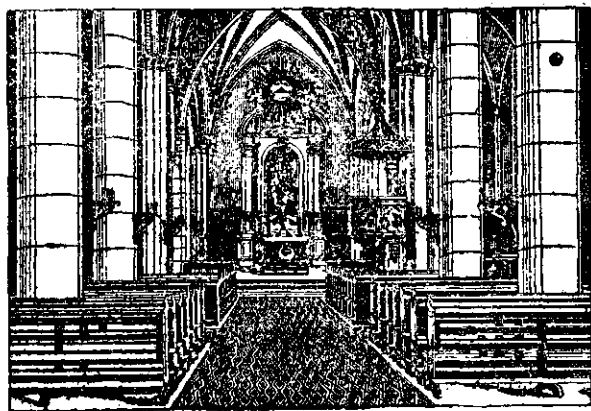
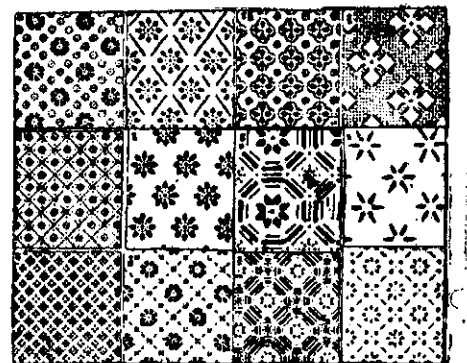

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: padimentări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

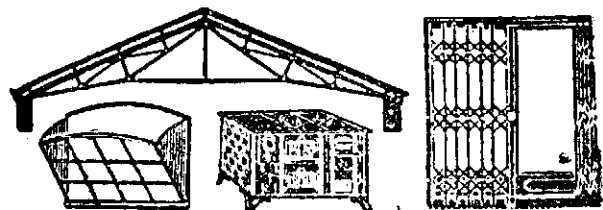

GAÁL JÓZSEF

măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măserie pentru biserici, școli, farmacii, pravălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț. Ca 51—

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ, Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110-60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de **reparaturi** atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

AVIZ!

[Ru 226]

Am onoare a aviza onoratul public, că a sosit în mare transport apa minerală de

malnaș

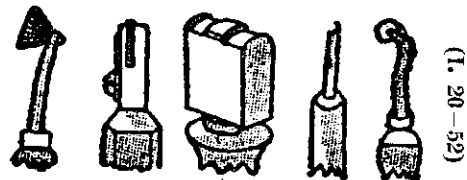
cea mai plăcută apă pentru vin.

Cu stimă

Rubinstein Mór, Arad.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

(1. 20-52)

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Plugul „JURENÁK”

brevetat

mecanism simplă,
întrebuințare ușoară,
regulare ușoară,
cu aproape 50% ară mai mult,
” ” 30% reclamă mai puțină putere,
este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de instituttele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospeete, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite ori când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240-156)

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie

- - pentru ferestre - -

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

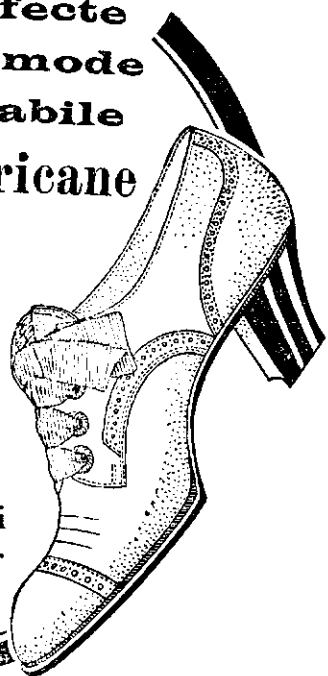
THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Geselllich geschützt.

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

(Bu 233)

SALVATOR

asociație internațională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca și celelalte asociații de ajutorare. E însă

UNICA ASOCIAȚIE

care solvește ajutorul asigurat fără nici o detragere, fie grupa completă ori ba. Solvește la caz de moarte deja după 2 luni de membrie 25%, după 3 luni de membrie 50% și după 4 luni de membrie 75% din ajutorul asigurat; iar deja după 5 luni de membrie capitalul întreg. Atestat medical nu se recere. Dacă un membru a solvit în taxe de caz de moarte 60% din capitalul asigurat, imediat i-se lievidează întregul capital asigurat. De membru se primește oricare persoană în etatea de 15—80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1—6000 coroane. Taxa de înscriere: 6—16 cor. Taxa anuală de membrie: 4 cor. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2—6 cor.

„SALVATOR” e unica asociație

care din venitul curat anual împarte 25% între membrii; iar alte 25% le folosește pentru scopuri internaționale culturale și umanitare. Prospecte și blanchete trimitem gratuit și franco. Primim și membrii, cari ar fi deja înscriși și la alte asociații.

Reprezentanți harnici acceptăm în tot locul.

Reprezentanța generală pentru Ungaria

TIMIȘOARA—TEMESVÁR Iosefin strada Domnească (Uri-u.) n-rul 2.

(Sa 396-)

H 381

Una spune
celeilalte !!

că totuși
mașinile de cusut
„PFAFF”

sunt cele mai bune, atât pentru scopuri industriale cât și pentru economia casei, foarte potrivite la cusut broderii, albituri și cârpit ciorapi, unica mașină pe lume cu mers ușor, singurul reprezentant mecanicul

HAMMER VILMOS

magazin de biciclete mașini de cusut și gramofone.
ARAD, Piața Libertății 7. (Telefon Nr. 96)

Mare epozit în plăci românești pentru gramofon. Lucrătoare specială pentru reparaturi.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (Bl 115-30)

BINDER

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă **corsete dinainte drepte**, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de **corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.**

atelier pentru pregătirea corsetelor!

(Go 21-60)

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Corsete artistice pentru corp și ortopedice se execută cu specialitate și conștiințios după măsură la

Guidó Becsi

bandagist și ortopedist

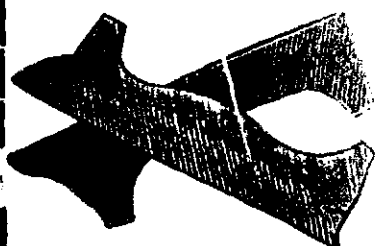
Sibiu, str. Reisper nr. 7.

Totfelul de suspensorii cu prețurile cele mai ieftine. — Serviciu prompt.

Totfelul de reparări se execută prompt.

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, Nagyszeben, Kleiner Ring 5. **curelărie și ciobotărie**

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vaché și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Stoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Hans Fabritius

inginer

(Fa 67-30)

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

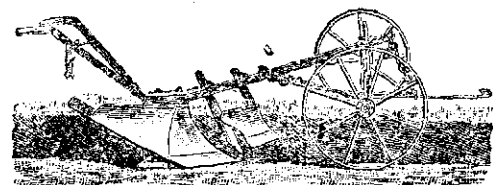
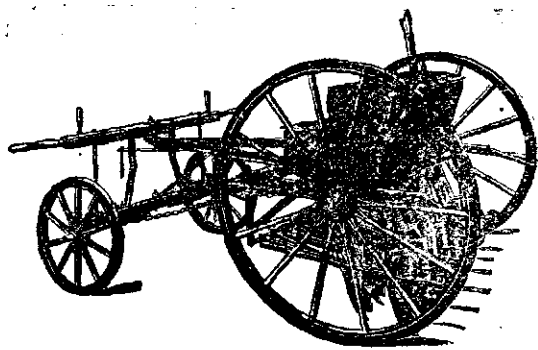
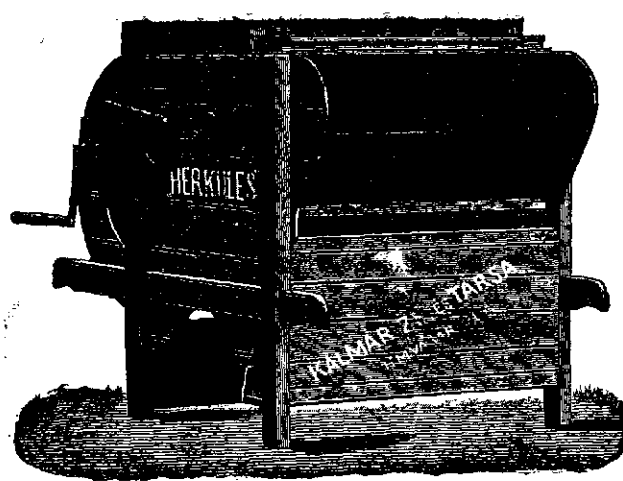
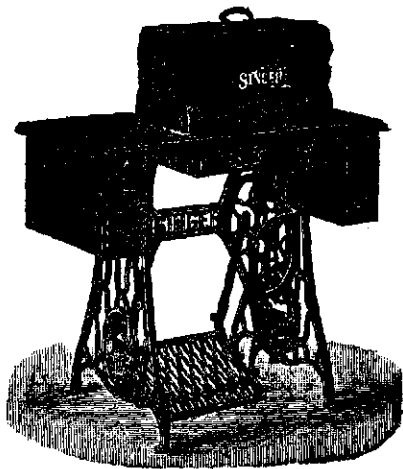
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5-6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217-120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

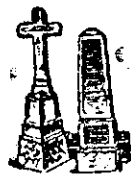
(Bo 38-52)

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

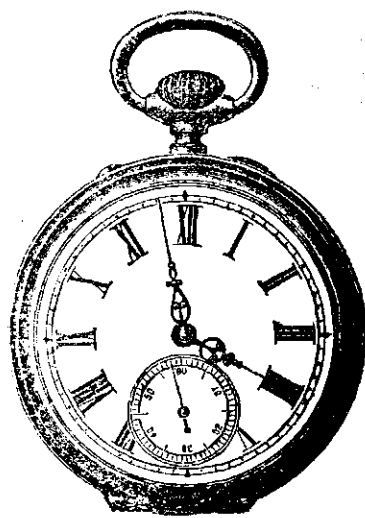
Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip.

Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la branșa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit deservu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețurile ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

(Ba 147 | 104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaie

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășle de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adecă scriu că a citit anunțul în „Românul”). Corespondețele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Folosește Doamnă**„Crema Margit” a lui Földes**
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinerește și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit” e nestrucăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

A R A D.

Magazinul Glesinger József és Fia

aduce la cunoștință on. public,

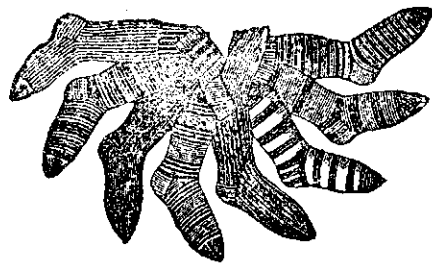
că repararea localului e termi-

nată și că de-azi încolo localul

stă la dispoziția on. public.

Rugăm să priviți vitrinele noastre.

Ge 428-20

Cumpărați fabricație indigenă!**CARL HEMPER**

și fiul,

prăvălie de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.

En gros.

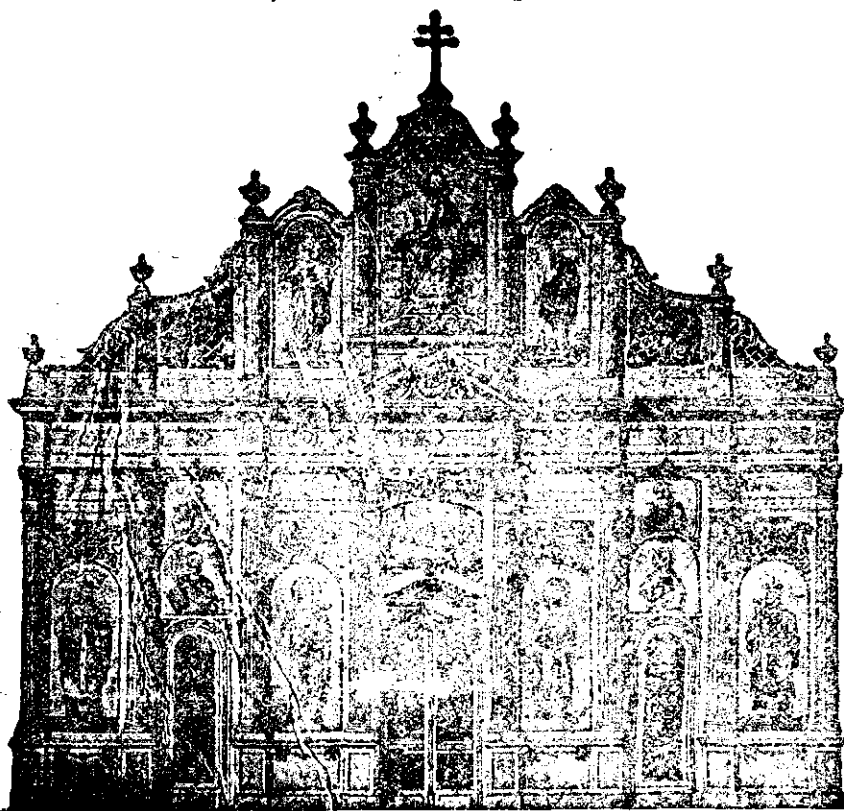
Ro 73-30

En detail.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

Institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile.

Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(St 160-60)